

Rosa Venäläinen ja Pekka Pernu
Rantakartanontie 7 H 206
00910 HELSINKI

HELSINKI 20.01.2011

LAPIN ELY-KESKUS/Pekka Herva
PL 8060
96101 ROVANIEMI

MUISTUTUS KOSKIEN

KEMIJÄRVEN TUULIPUISTOHANKKEIDEN (Iso Severivaara, Kuusivaara-Mömmövaara, Kangaslamminvaara, Untamovaara, Tunturipalo) YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMAA

TIEDOTTAMISEN ALA-ARVOISUUDESTA JA HARHAANJOHTAVUUDESTA

Lainsäädännön mukaan ihmisiä - etenkin osallisia, joiden etuja ja oikeuksia hankkeet merkittävästi koskevat - pitäisi kuulla oikeasti eikä olla vain kuulevinaan. Miksi niin monet ihmiset ja ihmisryhmät (asukkaat, loma-asukkaat, kyläyhdistykset, elinkeinojen harjoittajat esimerkkinä matkailuyrittäjät) kokevat, että heitä ei ole oikeasti tässä asiassa kuultu? Jopa osa Kemijärven yhteismetsän osakkaista kokee, että heidät on pidetty pimennossa tämän asian osalta.

Tiivistelmässä sanotaan, "YVA-menettelyn jälkeen tuulipuistoille haetaan tarvittavat luvat hankkeiden toteuttamiseksi. Tavoitteena on, että valmistelevia rakennustöitä päästäisiin aloittamaan syksyllä 2011. Ensimmäiset tuulivoimalat on tarkoitus asentaa paikoilleen 2012. Tavoitteena on, että kaikki tuulipuistot ovat toiminnassa 2013." Edellä mainittu kuulostaa siltä, että asiat on jo päätetty, eikä ihmisiä ja osallisia aiotakaan tosiasiasa kuulla hankkeiden osalta. Tuulivoimalahankkeiden vastustus on todellisuudessa silti huomattavaa. Tiedottamiseen liittyen esimerkiksi Koillis-Lapissa 20.12.2011 julkaistun jutun mukaan ihmiset olivat 16.12.2010 järjestetyssä tiedotustilaisuudessa tyrmistyneitä huonosta tiedottamisesta ja hankkeiden ympärille liittyvästä salailusta.

Sekä ko. vireillä olevasta yleiskaavasta että tuulivoimaloihin liittyvästä YVA:sta tiedottaminen osallisille on ollut täysin ala-arvoista, vaikka se sattuisi lain kirjaimen täyttämäänkin. Esimerkiksi Iso Severivaaran voimalahankkeiden vaikutusalueelle jäivät pahasti mm. Severijärven maanomistajien maat ja loma-asukkaiden kiinteistöt – ei ainakaan Pekka Pernulle eikä Helena Kalliolle ole lähetetty mitään hankkeisiin liittyvää infoa. Luusuan Erämiesten maja Erä-Severi sijaitsee Severinjärven rannalla noin 2 km tuulivoimaloista, eivätkä hekään ole saaneet minkäänlaista tiedotetta. Erämiehissä on lähes 300 jäsentä, joiden etua hanke koskee. Päiväjoki – Raajärvi kyläseuralle ei myöskään ole

lähetetty mitään infoa, vaikka lähimmät talot ovat myös noin 2 km tuulivoimaloista. Luusuan kyläseuran puheenjohtajalle Anna-Maria Alaluusualle on tiedotettu, mutta luusualaisten kannalta se on ollut yhtä tyhjän kanssa, koska tietoa ei ole jaettu eteen päin kyläläisille.

Kemijärven kaupungin menettely ns. kakkosasujien suhteen on ala-arvoista myös sen takia, että ihmisiä houkutellaan harhaanjohtavasti ostamaan Kemijärveltä ns. kakkosasunto korostamalla seudun luonnonläheisyyttä ja mainostamalla paikkakuntaa mm. tyyliin ”Veden välkettä ja vihreää kultaa” eikä jättimäisistä tuulivoimalahankkeista informoida. Jos em. tuulivoimalahankkeet mahdollistava yleiskaava toteutuu, oikeusjuttuja ns. kakkosasujien ja Kemijärven kaupungin välille tulee edellä mainitun takia satavarmasti. Kemijärven imagolle edellä mainittu olisi varmasti suuri tappio.

Ala-arvoisen tiedottamisen takia tosiasiallinen kuulemisaika - mikä etenkin yleiskaavoituksen tärkeyden takia on olennaista - jää nyt paljon lyhyemmäksi kuin mitä lainsäädäntö edellyttää. Joulunpyhät ja vuodenvaihteen aika vielä osaltaan lyhentävät tosiasiallista kuulemisaikaa, sillä tavallisen työssäkäyvän ja perheellisen ihmisen on käytännössä vaikea löytää ajallisia resursseja näin mittaviin hankkeisiin paneutumiseen juuri joulun ja vuodenvaihteen aikaan. Hankalammaksi asian tekee vielä se, että näin lyhyen ajan puitteissa tulisi perehtyä sekä hankkeita koskevaan YVA:aan että vireillä olevaan yleiskaavaan.

Väistämättä tulee mieleen, onko em. tiedottamiseen ja kuulemiseen liittyvät seikat tarkoitushakuisesti toteutettu näin surkeasti ja ala-arvoisesti. Lainsäädännön hengen ja hyvän hallintotavan mukaista menettely ei ainakaan ole ollut.

Esimerkkinä prosessiin liittyvästä kuulemisesta seuraava: Osallistumiseen liittyvässä ns. infotilaisuudessa Joutsijärven koululla 04.01.2011 kaupungingeodeetti Tapio Pöyliö esitti, että voimaloiden lukumääriä voidaan muuttaa prosessin aikana ”lennossa” siten, että vaihtoehtoiksi tulee vielä jotain muuta kuin ykkös- ja kakkosvaihtoehdot. Mielestämme suunnitelmien muuttaminen edellä mainitusti prosessin aikana on vähintäänkin kyseenalaista. Vaadimme selvitystä siihen, onko lain ja hyvän hallintotavan mukaista, jos suunnitelmia muutetaan edellä mainitusti ”lennossa” ja kuinka kuulemismenettely silloin järjestettäisiin.

Joutsijärven koululla 04.01.2011 pidetty ns. infotilaisuus oli myös hyvin tarkoitushakuinen mm. sen vuoksi, että Pöyliö esitti hankesuunnitelmia ainoastaan tuulivoimayhtiöiden kannalta positiivisessa mielessä: Esimerkkinä tuotiin esiin tuulienergiayhtiön myötävaikutuksella (ja todennäköisesti rahoittamana) toteutettu tutkimus ihmisten mielipiteistä ennen ja jälkeen tuulivoimaloiden rakentamisen. Haitoista Pöyliö toi esiin ainoastaan varoitusvalojen vilkkumisen, välkkymisestä ei puhuttu mitään. Meluhaittoja ei kerrottu olevan 500 metriä kauempana laitoksesta - esimerkiksi Untamovaaran ja Kangaslamminvaaran alueen yhteensä 29 voimalan meluhaittaa kaikki voimalat huomioiden ei käsitelty, vaikka kyse oli nimenomaan Joutsijärvellä pidetystä ns. ”infotilaisuudesta”. Pöyliö sanoi myös, että maakuntakaavaa määräyksineen ei tarvitse ottaa huomioon yleiskaavaa laadittaessa ja antoi ymmärtää, että luonnonsuojelulainsäädäntöön sisältyvällä lajien ja niiden elinympäristöjen suojelulla ei ole asiassa juuri mitään merkitystä – esimerkkinä voimaloiden vaikutus karhujen elinympäristöjen heikkenemiseen. Miksi hankkeista annetaan niin tuulivoimalamyönteinen käsitys eikä merkittävistäkin haitoista kerrota ihmisille mitään?

MUITA HUOMIOITA

Lupiin ja lain asettamiin velvoitteisiin liittyen vaadimme, että koska hankkeilla ja niihin liittyvällä toiminnalla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, mahdollista ympäristölupa-asiaa on käsiteltävä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.

Nyt esitetyn YVA:n perusteella herää kysymys, tietävätkö hankevastaavat mitään paikallisista oloista, maisemista, luonnonoloista, asutuksesta ja loma-asutuksesta, elinkeinorakenteesta mukaan lukien matkailu ja poronhoito tai alueiden virkistyskäytöstä mukaan lukien alueiden käyttö metsästyksen.

Ei ole esitetty mitään tietoa siitä, kuka ja mitkä tahot todellisuudessa vastaisivat hankkeista niiden eri vaiheissa, kuten rakennus-, käyttö- ja huolto- loppusivovaiheissa. Miksi ei kerrota, ketkä tai mitkä tahot todellisuudessa ovat Kemijärven tuulivoimalahankkeiden takana?

Tiivistelmä -osan alussa sanotaan, että

"Oxford Intercon Finland Oy suunnittelee viiden tuulivoimapuiston rakentamista...". Miksi sanotaan harhaanjohtavasti edellä mainitusti? Oxford Intercon Finland Oy ei kuitenkaan todellisuudessa toimi hankkeissa rakentajana tai rakennuttajana, vaan se toimii ainoastaan lupamenettelystä, tuulimittausten järjestämisestä sekä kansainvälisestä rahoituksesta vastaavana tahona. Tosiasiallisista rakentajista tai rakennuttajista ei sanota halaistua sanaa eikä niistä anneta mitään tietoa.

Empower Oy:tä ei ole mainittu hankevastaavana tahona, vaikka se vastaa se vastaa sähkönsiirtoon liittyvästä suunnittelusta, mm. voimajohtoreittien linjaus, liityntäpisteet, sähköasemat ja voimajohtojen tekniset ominaisuudet.

Maakuntakaavan mukaan (karttaesitys) on merkitty mm. yhteystarpeet sähkölinjalle sekä Jumiskosta että Kursusta Sallan ja Kellošelän kautta Venäjälle. Jääkin askarruttamaan, onko tarkoituksena kenties myydä tai viedä Venäjälle Suomessa Kemijärvellä valtion tuella tuotettua sähköenergiaa ??

Jos tuulivoimaloita ylipäättään on aivan välttämätön pakko Kemijärvelle sijoittaa, ei niitä missään tapauksessa tässä muistutuksessa esitettyjen seikkojen perusteella saisi sijoittaa nyt suunniteltujen ykkös- tai kakkosvaihtoehtojen mukaisesti.

AIKATAULUSTA JA SEN EPÄTARKOITUKSEN MUKAISESTA KIREYDESTÄ

Ailangan-Askan alue ei sisälly tähän YVA-prosessiin, vaikka se sisältyy vireillä olevaan yleiskaavoitusprosessiin. Kun joka tapauksessa monien olennaisten, tällä hetkellä keskeneräisten selvitysten valmistumista tulisi odottaa, mielestämme olisi ollut parempi odottaa myös siihen asti, että Ailangan-Askan alueelle mahdollisesti suunnitteilla olevat tuulivoimalat olisivat ehtineet tähän prosessiin arvioitaviksi. Näin tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksesta olisi saatu totuudenmukaisempi käsitys. Ehkä tarkoituksena onkin saada 'pää auki' Ailanganselälle ja sitten 'kaikessa hiljaisuudessa' rakentaa sinne voimalat, kun kansalaiset eivät ehkä enää ole niin valppaita kuin tässä vaiheessa.

Vaadimme selvitystä siihen, miksi ei ole odotettu / miksi ei odoteta Ympäristöministeriössä tekeillä olevan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventoinnin ja päivityksen valmistumista ?

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan tuulivoimarakentamisen osalta todetaan, että

Maakuntakaavoituksessa on rannikko- ja tunturialueilla osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet.

Nyt YVA:ssa sanotaan vain, että koska tuulipuistoalueet eivät sijoitu maakuntakaavassa merkityille tuulivoima-alueille, joudutaan alueille hankkeiden toteuttamiseksi laatimaan yleiskaavat. Siitä ei sanota mitään, että Lapin liitossa on tekeillä selvitys tuulivoimala-alueiden sijoittamisesta Lappiin:

Maakuntainsinööri Juha Piisilän mukaan (sähköposti 03.01.2011)

Itä-Lapin maakuntakaavassa (lainvoima 25.11.2004) ei ole käsitelty tuulivoimaloiden alueita.

Itä-Lapin alueelle on laadittavan tuulivoimaselvitys (Lapin eteläisten alueiden tuulivoimaselvitys). Selvitysalue kattaa Länsi-Lapin, Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavojen alueet. Tavoitteena on löytää ko. alueelta maakunnan kannalta parhaiten tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet. Selvityksen tulisi olla valmis elokuussa 2011.

Tätä maakunnallista selvitystä olisi kaiken järjen mukaan syytä odottaa, ennen kuin tuulivoimala-alueiden kaavoituksessa edetään Kemijärvellä.

Yhteysviranomaisen lausunnossa ympäristövaikutusten soveltamisesta Iso Severivaaran ja Kuusivaara-Mömmövaaran tuulivoimahankkeisiin (Liite 1: LAPELY/57/07.04/2010) kohdassa

'Hankkeen ympäristövaikutukset'

todetaan, että Itä-Lapin maakuntakaavassa Kemijärven tuulipuistoja ei ole osoitettu tuulivoimaloille soveltuviksi alueiksi (tv2200).

Kaavoitustyön sanotaan kuitenkin käynnistyvän joulukuussa 2010, vaikka tarvittavia olennaisiakaan selvityksiä ei ole vielä tehty. Muiden muassa seuraavat selvitykset eivät ole vielä valmistuneet tai ainakaan niistä tai niiden lopputulemasta ei kerrota mitään. Kuitenkin selvitykset tulisi olla valmiina viimeistään YVA-selostuksessa, jotta hankkeita näihin olennaisiin selvityksiin perustuen pystytään kommentoimaan.

- Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi ja päivitys on meneillään Ympäristöministeriön toimesta. Vuonna 2011 maisema-alueiden inventoinnissa ja päivityksessä on vuorossa Lappi.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=365114&lan=fi&clan=fi>

Siten paikoista, joille tuulivoimaloita aiotaan nyt sijoittaa, on tulossa maisema-arvoja koskevaa tärkeää lisäinformaatiota lähitulevaisuudessa, mitä ehdottomasti täytyisi odottaa ennen kuin hankkeissa edetään.

- Lapin maakuntamuseo: Muinaismuistojen selvittäminen maastossa

Muinaismuistolain mukaan yleistä työhanketta tai kaavoitusta suunniteltaessa on **hyvissä ajoin otettava selkoa** siitä, saattaako hankkeen tai kaavoituksen toimeenpaneminen tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä. Lapin maakuntamuseon vaatimat selvitykset maastotöineen koskien voimala-alueiden, sähköasemien, voimalinjojen, teiden ym. alle jääviä alueita on tehtävä sellaisessa aikataulussa, että selvitykset ehtivät YVA-selostukseen. Miten tämä aiotaan käytännössä toteuttaa aikataulullisesti?

- Lapin lennosto: Tuulipuistojen tutkahäirintää koskeva VTT:n selvitys

Tuulivoimalat saattavat aiheuttaa merkittäviä häiriötä lennonjohto- ja ilmapuolustustutkiin. Näin korkealla sijaitsevat tuulivoimalat aiheuttavat tutkahäiriöitä usean sadan kilometrin päästä. Tutka lähettää radioaaltoja, jotka heijastuvat takaisin kiinteistä mastoista ja pyörivistä roottoreista. Matalalla lentävät lentokoneet olisi siten mahdotonta tai hyvin vaikeaa erottaa näin syntyneistä tuulivoimalaperäisistä heijasteista. Nyt suunnitteilla olevat tuulivoimala-alueet sijoittuvat lähimmillään noin 50 km Olkkavaaran tutka-asemista itään ja itäkoilliseen. Nyt suunnitteilla olevien tuulivoimaloiden (mukaan lukien mahdollisesti Ailangan-Askan alueelle ja Sallan, Posion ja Taivalkosken puolelle rakennettavat tuulivoimalat) muodostama kaari sotilaslennonjohtoalueen ympärille aiheuttaisi erittäin merkittävän haitan ilmaliikenteen turvallisuudelle ja ilmapuolustukselle.

- Natura-arvioinnit

- Pohjavesialuiden ja luokitusten tarkistamisselvitys, joka on aloitettu talvena 2010, on meneillään..

- Finavia: Purjelentoalueeseen G51 kohdistuvat vaikutukset

- Sanotaan, että suuren uhanalaisen petolinnun käyttäytymistä yhdellä hankealueella tullaan selvittämään ns. lentotarkkailun avulla. Edelleen sanotaan, että mikäli arviointityön tulokset ehtivät valmistua kesäkuun 2011 loppuun mennessä, ne tullaan esittämään ELY-keskukselle YVA-selostuksen nähtävillä olon aikana ja huomioidaan suunnittelussa. Myöhemmin saadut tulokset sanotaan esitettävän lupavaiheessa. Esitetään oleellista olevan, että yhden kohteen lintututkimus ei vaikuttaisi muiden hankealueiden YVA-prosessiin. Kyseessä on kuitenkin nyt yksi YVA-prosessi, jonka mukaan on toimittava, ja jota tulee tarkastella kokonaisuutena. Sitä paitsi osallistumisen ja osallisten kuulemisen kannalta on vähintäänkin kyseenalaista, että YVA-selostuksen nähtävillä olo ajan ja muistutusten jättöajan jälkeen toimitettaisiin YVA:aan liittyviä tärkeitä selvityksiä – miten niitä siinä tapauksessa voisi kommentoida?

- Tiivistelmässä sanotaan, että "hanketta on lähdetty kehittämään, koska alueiden on katsottu soveltuvan tuulivoiman tuotantoon". Myös tuulisuussmittaukset ovat kuitenkin vielä kesken, mutta Tuuliatlaksen perusteella esimerkiksi Iso Severivaara ei ole tuulisuuden suhteen mitenkään tarkoituksenmukainen paikka tuulivoiman tuotannolle. Kuusivaaran ja Kangaslamminvaaran tuulisuussmittausten tulosten sanotaan valmistuvan toukokuussa 2011, vaikka YVA-selostuksen laatimisen sanotaan olevan valmis maaliskuun lopulla vuonna 2011.

- Sosiaalisten vaikutusten ja ihmisten mielipiteiden arvioimiseksi vaadimme kunnollisia selvityksiä ja tutkimuksia (SOVA) Esimerkiksi ihmisten haastatteluille ja haastatteluaineiston vaatimaan työstämiseen ja johtopäätösten tekoon nyt esitetty tiukka aikataulu ei anna mahdollisuuksia.

- Tiivistelmässä YVA-selostusvaiheen sanotaan käynnistyvän joulukuussa 2010, vaikka arviointivaihe on vasta alussa ja pahasti kesken ja monet tärkeiden selvitysten lopputulema on tiedossa vasta myöhemmin. Aikataulu vaikuttaa niin kireältä, että kaikkia asiaankuuluvia selvityksiä ei saada siihen millään mahtumaan.

- Miksi ja kenen intressien kannalta aikataulu on laadittu näin tiukaksi, ja voisiko aikataulua järkevöittää?

KAAVOITUKSEEN LIITTYVIÄ HUOMIOITA

Kaavoitukseen liittyy olennaisesti yleiskaavoitusta koskeva muistutuksemme, joka on ohessa liitetiedostona. Siitä selviää tarkemmin mm. maakuntakaavassa merkityt mv-alueet (mm. Kemijokivarsi ja Kemijärven ranta-alueet) ma-alueet sekä keskuskylät (merkinnällä at), joihin tuulivoimaloiden haitat kohdistuisivat.

Nyt esitetystä käy ilmi, että hankkeiden sijoituspaikkojen luonnonolosuhteet ja suojeluarvot eivät ole lainkaan vaikuttaneet sijoittamispäätöksiin. Ei edes haittavaikutuksia asutuksen osalta ole käytännössä katsoen huomioitu ollenkaan. Sen sijaan tuulivoimaloita aiotaan rakentaa paikoille, jotka ovat erityisen herkkiä ja haavoittuvaisia niin luonnon kuin järvisen tunturi- ja vaaramaiseman kannalta. Jo ennalta voi päätellä, että esimerkiksi melun ohjearvot estävät tuulivoimaloiden rakentamisen moniin nyt suunnitteilla oleviin paikkoihin, sillä meluhaitan osalta täytyy ottaa huomioon mm. loma-asutusalueet ja luonnonsuojelualueet.

Maakuntakaavamääräykset ovat osa oikeusvaikutteista maakuntakaavaa. Maakuntakaavamääräysten mukaan:

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.

Parempi paikallistuntemus olisi kenties estänyt näihin nimenomaisiin hankkeisiin ryhtymisen. Kun vaikutusten arviointi on kuitenkin käynnistetty, selvitysten laatuun ja kattavuuteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Kuten edellä todettiin, kaikkien asiaa koskevien, mutta vielä tekeillä olevien selvitysten valmistumista ja lopputuloksia on syytä odottaa ennen kuin prosessia jatketaan.

Voimassa olevassa Itä-Lapin maakuntakaavassa korostetaan luonnon- ja kulttuuriympäristöjen vaalimista, mitä pidetään myös tärkeänä matkailun vetovoimatekijänä. Nyt suunnitellut tuulivoimala-alueet sijoittuisivat edellä mainitun kannalta erittäin haitallisesti sekä Kemijärven (järvenä käsitettynä) ympärille että Kemijokivarteen. Kuitenkin maakuntakaavassa painotetaan mv-alueiden eli matkailun vetovoima-alueiden, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueiden kehittämistä.

*Kehittämismerkinnällä mv osoitetaan matkailun tai virkistyksen kehittämisen alueidenkäytöllisiä periaatteita. Itä-Lapin maakuntakaavassa on annettu mv-alueelle **maankäyttöluokkaa koskeva määräys**:*

Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena.

*Osa-aluemerkinnällä **ma** pääasiallisen maankäyttöluokan päälle osoitetaan valtioneuvoston päätöksen (Vnp. 5.1.1995) mukaiset **valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, luonnonsuojelulain mukaiset maisema-alueet, valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöalueet sekä maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat alueet**. Maakuntakaavassa on annettu **maankäyttöluokkaa koskeva määräys**:*

” Alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen.”

Kehittämiskeinoina todetaan mm. arvokkaiden kulttuuriympäristöjen vaaliminen ja hoitaminen sekä luonnonmaisemien huomioon ottaminen. Merkittäviksi matkailualueiksi mainitaan mm. suuret jokilaaksot ja järviolueet. Keskuskylien (at) ja ma-alueiden merkitystä korostetaan.

Maakuntakaavan mukaan Kemijärveä tulisi siis kehittää Itä-Lapin muiden seutujen kanssa yhdessä merkittävänä luonto- ja kulttuuriympäristön aluekokonaisuutena, mikä olisi myös sosiaalisesti kestävä kehitys ja auttaisi hyvän ja viihtyisän elinympäristön ylläpitämisessä. Myös merkittävien, jopa valtakunnallisesti merkittävien maisema- ja kulttuuriperintöalueiden ja kohteiden suojelua korostetaan.

Myös toistaiseksi yhtenäisenä säilyneiden, ylikunnallisestikin ja ylimaakunnallisesti merkittävien luonnonalueiden ja virkistyskäyttöalueiden verkostojen kannalta nyt esitetyt tuulivoimala-alueet sijoittuisivat erittäin harmillisesti. Myös valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa korostetaan yhtenäisiä luontoalueita, jotka menettäisivät merkityksensä jo vähintään 10 metriä leveiden teiden tekemisen takia. Maakuntakaavassa painotetaan ekologisesti tärkeitä luonnonalueita, alueiden virkistyskäyttöä ja monikäyttöä, vaikka alueita ei olisi suoraan edellä mainittuihin maankäyttöluokkiin osoitettukaan.

Maankäyttöratkaisut tulisi olla myös sellaisia, ettei niistä aiheudu kohtuutonta haittaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle

Maakuntakaavaan on merkitty tärkeät maisemakohteet:

Itä-Lapin maakuntakaavassa kaavaselostuksessa liitteessä 6 on kartta Maisemaselvityksen kohteet, missä on merkitty mm.

- kaukomaisemassa merkittävät lakialueet
- merkittävät maisemat
- maisemallisesti merkittävä ympäristö
- kulttuuri[maisema]

Painetussa maakuntakaavassa kartta on epäselvä, sen sijaan pdf-versiossa kartta on selvempi. Karttaan on merkitty mm. Ailangan-Askan alue, Kuusivaara-Mömmövaara, Iso Severivaara, Juujärvi, Tunturipalo sekä laajalti Untamonselkä ja Kangaslamminvaaran alue kaukomaisemassa merkittäväksi lakialueeksi ja merkittäväksi maisemaksi. Kulttuurimaisemia on pitkin Kemijokivartta: etelässä päin mm. Juujärvi ja Luusua sekä pohjoisessa päin mm. Tunturipalon läheisyydessä oleva jokivarsi (Oinas-Autioniemi). Juujärvi on myös valtakunnallisesti merkittävä kulttuurimaisema-alue.

Maakuntakaavan selostusosassa lukee kohdassa

[s. 34, sivunumerointi maakuntakaava pdf-version mukaan]

4. Maakuntakaavan valmistelu

Kaukomaisemassa merkittävien rinteiden ja lakialueiden merkitsemistä kaavakarttaan informaatiomielessä harkittiin, mutta ne päätettiin esittää vain liitekartalla. Samoin tehtiin myös tärkeiden lintualueiden osalta.

Lintualueiden eli FINIBA-alueiden osalta todetaan liitteessä 10, että ko. alueita ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi esittää kaavakartalla vaan selostuksen teemakartalla, koska [maakuntakaavan laatimisen aikaan] maakuntakaavalla ei ole osoitettu sellaista maankäyttöä, joka uhkasi tärkeitä lintualueita. Edellä mainitusta voidaan vetää johtopäätös, että maakuntakaavalla ei ole osoitettu myöskään sellaista maankäyttöä, joka uhkasi kaukomaisemassa merkittäviä maisemia, rinteitä ja lakialueita. Myös maakuntakaavan selostusosassa viitataan kaukomaisemassa merkittävien rinteiden ja lakialueiden merkitsemiseen kaavakarttaan. Näin yleiskaavoituksellakaan ei saa osoittaa sellaista maankäyttöä, joka uhkasi ko. kaukomaisemassa merkittäviä paikkoja tai muutoin yleiskaava on ristiriitainen maakuntakaavan kanssa, mitä se ei lainsäädännön mukaan saa olla.

Maakuntakaavan määräysten mukaan:

[s. 37]

Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.

Tämän vaikutuksesta asumisviihtyvyys ja matkailullinen vetovoima kasvavat, perinnebiotooppien säilymismahdollisuudet paranevat, kulttuurimaiseman säilymismahdollisuudet paranevat ja rakennetun ympäristön laatu nousee.

Maakuntakaavamääräysten mukaan:

[s. 88]

Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten vaara- ja tunturialueilla, jokien ja järvien rannoilla sekä pääteiden, matkailukeskusten, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

Tämän vaikutuksesta *luonnonmaisemien arvokkaimpien osien säilymismahdollisuudet paranevat sekä asumisviihtyvyys ja matkailullinen vetovoima kasvavat.*

Jos metsänkäsittelytoimenpiteissäkin on maakuntakaavamääräysten mukaan otettava huomioon maisema ominaispiirteinen ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia, **on erittäin paljon rankempia muutoksia maisemaan aiheuttavien tuulivoimaloiden sijoittamisen suhteen oltava kaiken järjen mukaan vielä varovaisempi.**

Maakuntakaavan määräysten mukaan:

[s. 38]

Rakennuksia ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemenkärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.

Maisemallisesti arkoja paikkoja ovat kaikki ko. alueet, joille tuulivoimaloita nyt pyritään kaavoittamaan ja sijoittamaan. Iso Severivaara, (Ailangan-Askan alue), Kuusivaara-Mömmövaara, ja Untamoselkä ovat myös rantamaisemaa hallitsevia kumpareita ja vielä hyvin isoja sellaisia. Ne näkyvät kaukaa järveltä ja hallitsevat rantamaisemaa ollen sen kohokohtia. Tunturipalo puolestaan on Kemijoen pohjoisosan rantamaisemassa hallitseva kumpare.

Em. määräyksen tarkoituksena on kiinnittää huomiota rakentamisen sovittamiseen maisemaan, jolloin vaikutuksina virkistysmahdollisuudet ja matkailullinen vetovoima lisääntyvät sekä maiseman arvokkaimpien osien säilymismahdollisuudet paranevat. Toteuttamisvälineinä on maakuntakaavan mukaan mm. yleiskaava.

Maakuntakaavan mukaan:

*Maisema-alueet ja muut maisemalliset herkät alueet ovat erityisen tärkeitä mm. paikallisille asukkaille ja matkailijoille esimerkiksi näköalapaikkoina. **Tulisi välttää paikkoja, joissa rakennus eniten muuttaa maisemaa tai jotka ovat tärkeitä yleisen virkistyksen kannalta.** Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.*

Muun muassa **Sähkölinjat** tulisi sovittaa maisemaan niin, etteivät ne ylitä kauas näkyviä lakialueita eivätkä pääteitä tai vesistöjä maisemallisesti aroista kohdista. Sähkölinjojen suunnittelussa ja rakentamisessa tulisi varautua maisemaan sovittamisesta mahdollisesti syntyviin lisäkustannuksiin.

Maakuntakaavan mukaan *maisemat ja kulttuuriympäristöt ovat tärkeitä asukkaiden viihtymiselle ja matkailulle. Erityisen tärkeää näiden määräysten huomioon ottaminen on maakuntakaavan **ma-alueilla** (kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue) ja **mv-alueilla** (matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue).*

Maakuntakaavassa kohdassa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaisten vaikutusten arviointi korostetaan, että mv-alueisiin kohdistuvien kaavamääräysten vaikutuksena tavoitellaan mm. **luonnon- ja kulttuurimaiseman vaalimista** matkailun vetovoimatekijänä sekä **luonnonarvojen vaalimista** matkailun vuoksi. Mk-alueiden eli maaseudun kehittämisen kohdealueiden osalta kaavamääräysten vaikutuksina mainitaan **kulttuurimaiseman säilyminen elävänä kohdealueilla sekä ympäristön viihtyisyyden kehittyminen.** At-alueiden eli keskuskyläiden osalta kaavamääräysten vaikutuksina mainitaan mm. **kulttuurimaiseman säilyminen elävänä keskuskylissä.**

Sähkölinojen osalta haittavaikutuksena todetaan suurten linjojen muuttavan maisemaa.

Suojelualueiden osalta kaavamääräysten vaikutuksina tulisi olla mm. **luonnonmaisemien säilyminen ihmisten ihailtaviksi**. Ma-alueisiin eli kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeisiin alueisiin kohdistuvien kaavamääräysten vaikutusten tavoitteena todetaan **kulttuurimaiseman säilyttäminen sekä luonnon monimuotoisuuden ja luonnonarvojen säilyttäminen**. Ma-alueiden kulttuurimaisema tulee ottaa huomioon myös lähiympäristön rakentamisessa – toisin sanoen **ma-alueiden ulkopuolellekaan ei voida sijoittaa rakennuksia ottamatta huomioon vaikutuksia ma-alueiden maisemaan**. Ge-alueiden eli arvokkaiden harjualueiden osalta maakuntakaavamääräysten vaikutuksina todetaan **luonnonmaisemien säilyttäminen**.

Maakuntakaavan mukaan erityisiä virkistysalueita on Kemijärvellä muun muassa Ailankatunturi. Kuusivaara-Mömmövaaralle suunnitteilla oleva tuulivoimala-alue haittaisi merkittävästi Ailankatunturin käyttöä virkistysalueena.

Itä-Lapin ensimmäisen luonnonvarasuunnitelman (1998) mukaan mm. Ailankatunturin alueelle perustettiin virkistysmetsä. Sittemmin laadittiin uusi luonnonvarasuunnitelma vuosille 2006-2015. Metsähallituksen hallinnassa olevien maiden ja vesistöjen osalta painotetaan entistä enemmän virkistyskäyttöä ja luontomatkailua. Nykyisin tärkeitä ovat myös alue-ekologiset kohteet, joiden osalta on merkityksellistä mm. se, kuinka lähellä toisiaan luontokohteet sijaitsevat ja millaisia kokonaisuuksia ne yhdessä muodostavat. Metsien pirstoutuminen ja suurten, lähes luonnontilaisten alueiden väheneminen on tietysti merkittävä haitta monien lajien elinympäristöille. Nykykäsityksen mukaan parhaiten suojelualueita täydentävät lähellä toisiaan ja suojelualueita sijaitsevat mahdollisimman laajat luontokohdekeskittymät. (lähde: <http://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/pdf/mta/mh40.pdf>). Esimerkiksi vanhojen metsien (mm. Ottavaara) suojelun kannalta edellä mainittu on olennaista.

Maakuntakaavan mukaan:

Luonnonsuojelualueilla turvataan luonnon monimuotoisuuden ja maiseman säilyminen ja lisätään mahdollisuuksia virkistäytymiseen. Luonnon monimuotoisuutta turvataan luonnonsuojelulaille (20.12.1996/1096). Lain tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen.

Metsien suojeluohjelmasta valtioneuvosto teki päätöksen 27.6.1996. Alueet toteutetaan luonnonsuojelulain mukaisina suojelualueina, jotka pyritään pitämään mahdollisimman luonnonmukaisina.

Tuulivoimaloiden sijoittaminen etenkin (Ailangan-Askan alueelle ja) Kuusivaara-Mömmövaaran alueelle haittaisi hyvin todennäköisesti mm. Ottavaaran ja Mustarinnantunturin luonnonsuojelualueita. Vaadimmekin tehtäväksi myös Natura-arviointia (josta tuonempana), jotta voimaloiden ja niiden rakentamisen haitat luonnonsuojelualueiden osalta voitaisiin arvioida. Raateaapa ja Tynnyriaapa ovat luonnonsuojelualueita, joihin etenkin Tunturipalon ja Kangaslamminvaaran voimaloiden haitat hyvin todennäköisesti kohdistuvat. Kaiken kaikkiaan on otettava huomioon, että tuulivoimaloiden aiheuttamat haitat mm. linnustoon saattavat vaikuttaa jopa useiden kymmenien kilometrien päästä. Haittavaikutukset muidenkin lajien elinympäristöihin saattavat aiheutua myös pitkänsä etäisyyden päästä.

Maakuntakaavassa korostetaan, että virkistysalueet, suojelualueet ja muut luonnontilaiset kohteet sekä maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet tulisi maankäytön suunnittelussa mukaan lukien yleiskaavoitus säilyttää niin, että niiden käyttökelpoisuus em. tarkoituksiinsa ei vaarannu eikä virkistysaluiksi soveltuvien alueiden määrä vähene. Myös muiden kuin edellä mainittujen maankäyttöluokkien alueiden edellytykset virkistyskäyttöön on maakuntakaavan mukaan turvattava. Esimerkiksi maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueiden monikäyttöä korostetaan.

Miksi tuulivoimala-alueet tuulivoimaloineen suunnitellaan sijoitettavaksi ympäri Kemijärveä levälleen - esimerkiksi Tunturipalon ja Kuusivaara-Mömmövaaran etäisyys on noin 60 km. Nyt esitetyssä YVA:ssa kohdassa 2.3. todetaan, että "hankkeet sijaitsevat maantieteellisesti suppealla Kemijärven kunnan luonnonolosuhteiltaan samankaltaisilla tunturi- ja vaara-alueilla...". Edellä mainittu ei pidä paikkaansa, sillä noin jopa 60 km:n päähän toisistaan sijoittuvat Kemijärven ympärillä hajallaan olevat voimala-alueet eivät todellakaan sijoitu suppealle alueelle. Sekä ympäristövaikutusten että kaavoituksen näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaisempaa sijoittaa tuulivoimala-alueet tuulivoimaloineen keskitetysti eikä hajasijoittaa niitä levälleen nyt esitetyllä tavalla. Myös maankäyttöä ja kaavoitusta koskevan ohjeistuksen mukaan tuulivoimala-alueet tuulivoimaloineen tulisi sijoittaa keskitetysti. Mm. valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan

Tuulivoimalat on sijoitettava ensi sijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin...Edellä mainittujen yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueiden käytössä ja alueiden käytön suunnittelussa on otettava huomioon ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet.

Nyt esitetyssä YVA:ssa ei mitenkään perustella sitä, miksi maakuntakaavan maankäytön ohjaus ja maakuntakaavamääräykset on ohitettu monessakin kohtaa ja lähdetty kehittämään hankkeita niiden vastaisesti.

Kaavoituksen mielekkyyttä tulee arviointiselostuksessa arvoida ottaen huomioon paitsi hankkeen ympäristövaikutukset myös maakuntakaavan maankäyttövaraukset.

Mitä tahansa tuulivoimahankkeita ei voida toteuttaa suoralta kädeltä miten tahansa. Kemijärven hankkeiden osalta on pääteltävissä, että haitat tulevat suurella todennäköisyydellä osoittautumaan mittaviksi – hyvin merkittävästi hyötyjä suuremmiksi - eivätkä hankkeet nyt esitetyllä tavalla toteuta maakuntakaavaa ykkösvaihtoehdon eikä kakkosvaihtoehdon suhteen.

Kaavoitus on olennaista - kaavoituksesta on ilmeisesti myös tulossa maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella aiempaa tärkeämpi lupien myöntämiseen liittyvä väline. . Viimeistään arviointiselostuksessa on paikallaan tuoda tätä seikkaa esiin tarkemmin. Lainmuutos korostaa niinikään alueenkäyttöä muuttavan hankkeen taustaselvitysten laatua ja kattavuutta.

Kaavoitusta ei ole syytä jatkaa ennen, kuin lisäselvitykset ovat valmistuneet.

HUOMIOITA TEKNISTALOUEDELLISISTA SEIKOISTA JA NIIDEN ARVIOINNISTA

Teknis-taloudellisten näkökohtien väitetään tukevan rakentamista, mutta se on kyseenalaista. Teknistaloudelliset näkökohdat tulisikin selvittää perusteellisesti.

Tuulivoimalat ja niiden vaatima infrastruktuuri, kuten tiestö ja voimajohdot, pitäisi vetää lähes rakentamattomalle alueelle, missä ei ennestään ole esimerkiksi kunnollista tiestöä. Voimaloiden pysytysvaiheessa tarvitaan leveitä teitä rakenteiden kuljettamiseksi syrjäisiin paikkoihin. Myös muuntoasemat tulisi rakentaa korven keskelle. Tähän kaikkeen kului paljon rahaa - kuinka paljon ja kenen kustantamana (välillisesti veronmaksajien kustantamanako) - se tulisi selvittää.

Ei ole teknis-taloudellisesti järkevää sijoittaa ko. voimaloita näin kauas sähkön käyttäjästä, sillä sähkön siirtäminen näin kaukaa aiheuttaa suuren siirtohävikin. Tulee selvittää kuinka suuri siirtohävikki olisi. Ykkös- ja kakkosvaihtoehdoista kakkosvaihtoehdossa hyötysuhde olisi suhteessa vielä pienempi kuin ykkösvaihtoehdossa – tulee selvittää, kuinka suuri tämä ero olisi.

Tuulienergian tuotto riippuu siitä, miten milloinkin sattuu tuulemaan. Vaikka välillä tulisi voimakkaastikin, ja tuulienergian tuotanto sen perusteella olisi tehokastakin, ei kaikkea tuotettua sähköä voida syöttää verkkoon, koska verkon kapasiteetilla on rajansa. Ykkös- ja kakkosvaihtoehdoista kakkosvaihtoehdossa hyötysuhde olisi suhteessa vielä pienempi kuin ykkösvaihtoehdossa – tulee selvittää kuinka suuri tämä ero olisi.

Tuulienergia ei tuulisuusvaihteluiden ja verkon kapasiteetin rajoitusten takia voi olla vakavasti otettava vaihtoehto perusenergiantuotannon takaamiseksi, sen rooli jäisi vesivoiman ohella joka tapauksessa vain säätövoimaksi. Itsekin tuulivoima tarvii säätövoimaa. Tuulienergian rooli ilmastonmuutoksen torjumisessa energiantuotannon välityksellä, esim. hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä on myös mitätön, koska itse tuulienergialla ei edellä mainittujen seikkojen takia voida kuitenkaan ratkaista perusenergiantuotannon riittävyysongelmaa. Kuinka selvityksissä otetaan huomioon em. perustavaa laatua olevat teknistaloudelliset näkökohdat?

Roottorien jäätyminen / huurtuminen talvella on tärkeä tuulienergian tuotantoa haittaava tekijä etenkin näin pohjoisilla alueilla, kuten Kemijärvellä. Roottoreita olisi lämmitettävä huurtumisen / jäätyksen takia ja se pienentää tuotettua kokonaisenergiaa. Tulee selvittää, kuinka suuri haitta em. olisi. Lisäksi on otettava huomioon, että energiantuotantoon tulisi väistämättä katkoja melko lailla huoltotoimenpiteiden takia.

Suomen tuulivoimalakapasiteetin sanotaan olevan 124 voimalaa ja niiden yhteenlaskettu teho 169 MW (lokakuussa 2010). Nyt noin puolet tästä määrästä eli puolensataa voimalaa ollaan sijoittamassa Kemijärven alueelle järvi- ja jokimaisemaan. Pitäisi arvioida, kuinka monta prosenttia tai promillea nyt Kemijärven alueelle suunnitteilla olevilla voimaloilla saataisiin tuotettu Suomen sähkönkulutuksesta. Ja kuinka suuri tai pieni olisi näin saatu hyöty suhteessa kaikkiin, jopa maakunnallisiin ja seudullisiin haittoihin.

Vaadimme em. teknis-taloudellisten näkökohtien osalta selvitystä mahdollisimman tarkkoine laskelmineen, niin että kaikki vaihtoehdot nollavaihtoehto, ykkösvaihtoehto ja kakkosvaihtoehto tulevat tutkituiksi ja vertailuiksi em. seikkojen osalta.

VAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA JA ARVIOINTIMENETELMIEN PUUTTEELLISUUDESTA

YVA:ssa esitetään nyt vaihtoehtoina VE0 (tässä muistutuksessa nollavaihtoehto), VE1 (tässä muistutuksessa ykkösvaihtoehto), ja VE2 (tässä muistutuksessa kakkosvaihtoehto). Vaadimme kokonais selvitystä siitä, kuinka hyödyllistä - edut ja haitat kaikista näkökulmista huomioiden - on se, että ko. voimalat jätetään kokonaan rakentamatta verrattuna siihen, että ne rakennetaan ykkösvaihtoehdon mukaan tai verrattuna siihen, että ne rakennetaan kakkosvaihtoehdon mukaan. Korostamme sitä, että nollavaihtoehdon vaikutukset on arvioitava myös.

Ykkös- ja kakkosvaihtoehtoa ei voida pitää todellisina vaihtoehtoina, koska niissä ainoastaan voimaloiden lukumäärät vaihtelevat, mutta voimalat sinänsä sijoitettaisiin samoille alueille kummassakin vaihtoehdossa. Siten ympäristövaikutuksetkin olisivat ykkös- ja kakkosvaihtoehdossa kuta kuinkin samat. Vaadimme todellisia vaihtoehtoja esitettäväksi.

Vaikka nyt olisi pitänyt esittää menetelmäkuvaukset ympäristövaikutusten arvioimiseksi, menetelmäkuvauksia ei joko ole tai ne ovat niin hataria ja puutteellisia, että niiden perusteella ei voi arvioida menetelmien sopivuutta tarkoituksiinsa. Näin ollen YVA-laissa ja sen asetuksessa edellytettyä ohjelman olennaista sisältöä on mahdoton arvioida.

Monien tärkeiden vaikutusten arvioimiseksi ei ole esitetty ollenkaan menetelmiä esimerkkeinä

- melun häiritsevyyden kokeminen, melun terveyshaitat
- Natura-arvioinnit
- varjojen välkkymisongelma ja sen laajuus, välkkymisen terveyshaitat
- televisiolähetysten vastaanottamisen häiriintyminen
- jäiden / jäätyneen lumen vähintään 700 m säteelle ulottuva putoamisongelma
- vaikutukset pohjavesiin ja pohjavesialueisiin
- vaikutukset lähteisiin

tai menetelmät ovat aivan liian ympäripyöreästi kuvattu. Ympäripyöreästi - jos ollenkaan - on kuvattu esimerkiksi ihmisten elinoloihin ja elinympäristön viihtyvyyteen, elinkeinoin tai maaperään kohdistuvat ympäristövaikutukset.

Tuulivoimaloiden käytön aikaisista vaikutuksista tuodaan esiin vain maisemavaikutus, melu ja vaikutus linnustoon sekä varjostusvaikutus. Tulisi arvioida myös vilkkuvien (lentoliikennettä varten olevien) varoitusvalojen ympäristövaikutukset mukaan lukien vaikutukset ihmisten viihtyvyyteen ym. Pysyvien ja pitkäaikaisten ympäristövaikutusten arviointien tulisi olla huolellisesti ja perusteellisesti selvitetty.

Esimerkiksi terveyttä, elinoloja ja viihtyvyyttä koskevien vaikutusten arvioinnissa sanotaan hyödynnettävän mm. hankkeen omia selvityksiä ja muitakin selvityksiä. Edellä mainittu on ympäripyöreästi sanottu, eikä kerro mitään siitä, mitä menetelmiä käytetään. Miten voimme arvioida arviointimenetelmiä, kun niistä ei ole nyt esitettyä parempaa tietoa.

Jos menetelmiä ylipäätään on esitetty, ei ole perusteltu, miksi juuri ko. menetelmät on valittu. Vaadimme selvitystä arviointimenetelmien arvioinnista, mm. soveltuvuudesta juuri kyseessä olevien hankkeiden arviointiin kyseisellä luonnonmaantieteellisellä alueella.

Tärkeätkin asiat on esitetty epätarkasti ja / tai tarkoitushakuisesti. Esimerkiksi kohdassa 8.3. Pinta- ja pohjavedet on todella pahoja huolimattomuusvirheitä. Myös etäisyyksissä ja asuntojen lukumäärissä on kautta linjan pahoja virheitä.

Tiesuunnitelmia ei ole edes esitetty. Miten voidaan arvioida tiestön ja sen rakentamisen ympäristövaikutuksia, kun ei ole mitään tietoa tielinjauksista. Tarvitaan vähintään 10 m leveitä teitä, jotka olisi vedettävä jokaikisen voimalan juurelle. On hämmästyttävää, että tiesuunnitelmia ei ole esitetty tässä ollenkaan, vaikka teitä olisi rakennettava todella paljon.

Vaadimme tiesuunnitelmien esittämistä, jotta voidaan arvioida, mitä haittoja teiden rakentamisesta aiheutuisi ympäristölle. On myös selvítettävä tarkasti, kuinka monta kymmentä kilometriä teitä täytyisi rakentaa kaiken kaikkiaan eri hankealueille eri vaihtoehtoissa ja paljonko vähintään 10 m leveiden teiden alle jäisi maapinta-alaa eri vaihtoehtoissa. Jos tiet aiotaan päällystää, mitä vaikutuksia sillä olisi ja miten vaikutukset arvioitaisiin?

Aiotaanko turvallisuuteen liittyvien näkökohtien selvitys perustaa Wind Watch –nettisivujen aineistoihin, vaikka Kemijärven pohjoiset olosuhteet eivät välttämättä ole vertailukelpoisia luonnonmaantieteellisesti hyvinkin paljon Kemijärvestä eroavien paikkojen kanssa. Onko Suomen pohjoisiin olosuhteisiin liittyvää tutkimustietoa?

Vaikutusten merkittävyyden ja epävarmuustekijöiden arvioinnista huomautamme, että arviointimenetelmät esitetään tässäkin hyvin ympäripyöreästi, joten esitetyjä menetelmiä on vaikea kommentoida.

Haittojen lieventämisestä ja vaikutusten seurannasta sanotaan, että menetelmät tullaan esittämään vasta YVA-selostuksessa, joten menetelmiä ei siten pysty nyt kommentoimaan.

Tiivistelmässä sanotaan, että "...että pyritään myös löytämään keinoja mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi." Em. keinoja ei ole kuitenkaan millään lailla esitetty lukuun ottamatta teiden vetämisen suunnittelua luontoarvojen säilyttämiseksi.

Yhteisvaikutusten arvioinnista sanotaan, että keskitytään merkittävimpiin vaikutuksiin.

Luontovaikutuksista tässäkin tuodaan esiin vain linnusto, vaikka pitäisi arvioida myös vaikutukset mm. muihin eläimiin, kasvillisuuteen ja luontotyypeihin sekä haittavaikutukset elinympäristöihin ja niiden pirstoutumiseen. Yhteisvaikutuksista Sallan ja muiden lähikuntien hankkeiden kanssa ei sanota mitään, vaikka kyse on mahdollisesti hyvinkin merkittävästä seudullisesta vaikutuksesta mm. luontoarvoihin, ihmisten viihtyvyyteen ja elinkeinoin (matkailu) liittyen.

MUITA ARVIOINTEIHIN LIITTYVIÄ HUOMIOITA (MM. SOVA, ELINKEINOT, VIRKISTYKÄYTTÖ)

Voimalaitosten ja niiden rakenteiden sekä muiden hankkeissa tarvittavien koneiden, kulkuneuvojen ja materiaalien valmistamisen ympäristövaikutuksia ei ole nyt arvioitu ollenkaan. Näiden hankkeiden osalta kyse ei ole mistään pikkunäpertelystä, vaan näin massiivisten hankkeiden ympäristövaikutukset myös tarvittavien rakenteiden, koneiden, kulkuneuvojen ja valmistusmateriaalien sekä niiden tuotantotapojen osalta on arvioitava ja otettava huomioon vertailuissa.

Liikenteen osalta kuljetusreittien varsille jäävät häiriintyvät kohteet sanotaan selvitettävän, mutta tiesuunnitelmista Kemijärven hankkeita koskien ei ole mitään tietoa. Miten käytännössä aiotaan selvittää häiriintyvät kohteet kaikkien kuljetusreittien ja koko Suomen osalta ? Nyt ei esitetä sitä, miten ja millä menetelmällä aiotaan arvioida lisääntyvän liikenteen vaikutuksia turvallisuuteen.

Rakentamisaikana hienojakoinen pöly leviää laajalti ja käyttöaikana roottorien kärkipyörteet nostattavat tomua ja pölyä ilmaan. Miten ja millä menetelmillä em. vaikutukset tullaan arvioimaan?

Vaikutuksista elinkeinoihin sanotaan, että kootaan tiedot matkailuelinkeinon työpaikkojen lukumääristä sekä suurimmista toimijoista Kemijärvellä ja mahdollisesti lähikunnissa. Myös pienemmät toimijat olisi huomioitava arvioinneissa, sillä esimerkiksi maakuntakaavan mukaan mm. kylissä pienetkin toimijat verkostoituneena keskenään ja isompien toimijoiden kanssa ovat matkailussa tärkeitä ja kylät elinkeinollisesti tärkeitä kehittämisen kohteita. Arviointimenetelmiä ei tässä ole selostettu kunnolla.

Elinkeinoista sanotaan, että matkailu on Kemijärven nopeimmin kasvava elinkeino. Eikö olisi syytä huolehtia matkailuelinkeinon edellytyksistä siten, että ko. hankkeiden vaikutusten arvioinnissa vaikutukset matkailuun selvitettäisiin ja arvioitaisiin nyt esitettyä perusteellisemmin ? Ainoastaan Suomi ja Pyhätunturi mainitaan esitettäessä vaikutuksia matkailuelinkeinoon – kuitenkin esimerkiksi maakuntakaavassa painotetaan pienempien toimijoiden osuutta ja verkostoja suurempien toimijoiden kanssa. Yöttömän yön soutu, Kemijärven risteilyt ja muu virkistysveneily mm. melonta ja kalastus tulisi arvioinneissa ottaa ehdottomasti huomioon, niin euromääräisenä kuin imagokysymyksenä. Turistien ja vapaa-ajan asukkaiden mahdollinen kaikkoaminen vaikuttaisi välillisesti myös muihin elinkeinoihin (alkaen ruokakauppojen ja bensa-asemien kannattavuudesta ym.) – kuinka se otetaan arvioinneissa huomioon?

Tulisi arvioida myös vaikutukset myös ihmisen hyödyntämiin eläinlajeihin mukaan lukien porot ja riistaeläimet.

Huomautamme, että alueiden virkistyskäyttöön ja harrastuksiin kohdistuvat vaikutukset täytyy arvioida niin maa-alueiden, vesialueiden kuin ilmatilan osalta. Virkistyskäyttöön kohdistuvia vaikutuksia sanotaan arvioitavan olemassa olevan tiedon perusteella sekä maastokäyntien ja haastattelujen perusteella. Mikä on em. olemassa oleva tieto ja milloin maastokäynnit aiotaan suorittaa suhteessa aikatauluun?

Mikä on haastateltavien valintaperuste ja kuinka iso on haastateltavien joukko? Aiotaanko haastateltavilta kysyä, onko heidän suhtautumisessaan eroa sen osalta, kohdistuisivatko voimaloiden haitat omaan elinympäristöön vai omasta elinpiiristä niin kauas, että haitat eivät koskisi itseä? Ja kuinka pitkistä etäisyyksistä kilometreinä ja / tai satoina metreinä olisi kyse edellä mainittua suhtautumista arvioitaessa?

Vaikutukset virkistyskäyttöön, kuten metsästyksen, vesillä liikkumisen viihtyisyyteen, ulkoiluun sekä marjastukseen ym.. tulisi arvioida perusteellisesti mm. melun ja varjojen välkkymisen osalta, pelkkä maisemahaitan arviointi ei riitä.

Neljä viidestä voimala-alueesta sijoittuisi Kemijärven yhteismetsän hirvenmetsästysalueille, jotka lienevät Suomessa laajimpia yhtenäisiä hirvenmetsästysalueita. Voimala-alueet pirstoisivat edellä mainitut hirvenmetsästysalueet. Metsästyksen kohdistuvia vaikutuksia esitetään selvittävän paikallisilta metsästyseuroilta saatavilla tiedoilla. Kuvatulla menetelmällä vaikutuksia metsästyksen ei pystytä arvioimaan ainakaan etukäteen, ainoastaan tietoa olemassa olevasta tilanteesta saadaan.

Sosiaalisista vaikutuksista ja niiden arvioimisesta ei sanota mitään, vaikka ne ovat todennäköisesti olennaisia ko. hankkeissa. Sosiaaliset vaikutukset, mukaan lukien vaikutukset ihmisten ja ihmisryhmien sosioekonomiseen asemaan, tulisi myös arvioida. Muualla maailmassa sosiaaliset vaikutukset ovat olleet huomattavia – haittoja kärsineet kansalaisryhmät esimerkiksi Saksassa puhuvat 'tuuliparoneista', joille on koitunut hyviä tuloja maiden vuokraamisesta tuulienergiayhtiöille kun taas muiden ihmisryhmien elinympäristö on piloilla monenkin haittavaikutuksen yhteisvaikutuksen takia pahanpäiväisesti.

Maanomistajille olisi taloudellinen haitta, jos he myyvät tai muuten luovuttavat maansa kenties jopa kohtuuttoman mitätöntä korvausta vastaan. Sitä paitsi maanomistajat eivät voisi enää käyttää maa-alueitaan muihin, tulevaisuudessa mahdollisesti eteen tuleviin käyttötarkoituksiin, joista voisi olla heille suurempi taloudellinen tai muu hyöty. On selvittävää myös teiden rakentamisen ja voimalinjojen alle jäävien maa-alueiden omistajien suhtautuminen asiaan sekä selvittävää eri vaihtoehdot taloudellisista näkökohdista myös maanomistajien kannalta.

On arvioitava myös maanomistajille pakkolunastuksista ym. aiheutuvat haitat.

Huomautamme, että maanomistussuhteet ja alueita koskevat vuokra- ja muut sopimukset on esitettävä viimeistään YVA-selostuksessa.

POSITIIVISET JA NEGATIIVISET VAIKUTUKSET TULEE SELVITTÄÄ OBJEKTIIVISESTI

Tuulivoimalahankkeiden vaikutuksista annetaan kautta linjan harhaanjohtavan positiivinen käsitys, asioita esitetään tarkoitushakuisesti ja negatiivisia vaikutuksia vähätellään tai jätetään tuomasta esiin – esimerkkinä vähättelystä Natura-arviointien pitäminen tarpeettomina.

Ovatko karttaesitykset tarkoitushakuisia, vai miksi ne loppuvat "mukavasti" niin, että tärkeitä asioita jää karttaesitysten ulkopuolelle ?

Myös kannessa oleva antaa harhaanjohtavan käsityksen, koska kyseinen alue on todellisuudessa huomattavasti luonnonmukaisempi, kuin mitä nyt kuvasta saa käsityksen

Käytetty termi "tuulipuisto" antaa harhaanjohtavan kuvan voimalahankkeista. Miksi käytetään termiä "tuulipuisto", "tuulipuistohankkeet" jne., vaikka em. termin käyttö on erittäin harhaanjohtavaa puhuttaessa ympäristöhaittojen osalta vaikkapa teollisuuslaitoksiin verrattavista tuulivoimalaloista ja tuulivoimala-alueista.

Tiivistelmässä sanotaan, että "Tämä YVA-ohjelma on esitys siitä, mitä vaikutuksia hankkeilla saattaa olla ja miten näitä vaikutuksia tullaan YVA-menettelyssä arvioimaan. Sen sijaan, että sanotaan "mitä vaikutuksia hankkeilla saattaa olla" olisi totuudenmukaisempaa sanoa "mitä vaikutuksia hankkeilla on".

Positiivisina vaikutuksina annetaan ymmärtää esimerkiksi se, että tuulivoimaloiden rakentaminen ja kunnossapito työllistävät paikallisia. Vaadimme täsmällisempiä selvityksiä siitä, kuinka paljon työpaikkoja hankkeet loisivat paikallisille ihmisille pysyvästi tai väliaikaisesti ja kuinka paljon työpaikkoja hankkeiden johdosta häviäisi esimerkiksi matkailuelinkeinossa eri vaihtoehtoisissa. Edellä mainittu seikka tulee arvioida myös euroina.

Positiivisena vaikutuksena esitetään, että hankkeet toisivat lisää tuloja kunnalle / kaupungille. Millaisiin laskelmiin edellä esitetty perustuu ja onko laskelmissa otettu huomioon mahdolliset hankkeiden johdosta pois muuttavat veronmaksajat tai verotulojen väheneminen.

Alueen kehittyminen uusien toimialojen myötä vaikuttaa toiveajattelulta – tämäkin väite olisi syytä arvioida kunnollisiin selvityksiin.

Teiden rakentamisen negatiiviset vaikutukset olisivat todennäköisesti huomattavasti positiivisia vaikutuksia suuremmat. Jos rakennetaan vähintään 10 metriä leveitä teitä voimalahankkeiden edellyttämässä määrin, rahan meno ja luontovaikutukset nyt lähes luonnontilaisilla tunturi- ja vaara-alueilla ovat ilmiselvästi mittavat.

Tuulivoimaloiden sanotaan mahdollisesti houkuttelevan alueelle ns. ekoturisteja ”ns. vihreän energiatuotannon vaikutuksesta. Onko asiasta esitettäväksi mitään perusteltuja arvioita ja selvityksiä, tai aiotaanko niitä ylipäätään esittää?

ASUTUSTA HAITTA-ALUEILLA ON HUOMATTAVASTI ENEMMÄN KUIN ON ESITETTY

- Kuusivaara-Mömmövaaran koillis- ja pohjoispuolella noin kahden km etäisyydeltä voimala-alueista alkaa loma-asutukseen kaavoitettu (rantayleiskaava) alue, joka ulottuu mm. Lehtolaan, Rytilahteen, Jumiskonperälle ja Askanperälle. Em. rantayleiskaavan alueelle on osoitettu loma-asuntojen rakentamiseen soveltuvia tontteja ainakin 100 kpl. Voima-alueiden ympäristössä sijaitsee 68 loma- tai vakituista asuntoa noin viiden km säteellä voimala-alueista. Lisäksi Rytilahden puolella sijaitsee viitisenkymmentä loma- tai vakituista asuntoa, joista on Askanselän yli suora näkymä tuulivoimala-alueille (maisemahaitta ja meluhaitta). Esitettyssä YVA:ssa sanotaan, että loma-asutusta alueella on vähän. Todellisuudessa olemassa olevia asuntoja on ainakin yli 100, joista loma-asuntoja on huomattava määrä.
- Kuusivaara-Mömmövaara-alueen välittömässä läheisyydessä Ailangantunturin ympäristössä on vähintään 25 loma-asuntoa sekä seurakunnan leirikeskus Ailanganniemessä (joka kuuluu harjajensuojeluohjelmaan)
- Iso Severivaaran voimaloista 2 km säteellä sijaitsee 3 asumusta, 3 km säteellä yhteensä 8 asumusta, 4 km säteellä yhteensä 27 asumusta, 5 km säteellä yhteensä 59 asumusta ja lomakylä, 6 km säteellä yhteensä 111 asumusta, lomakylä ja majoitusliike, 7 km säteellä yhteensä 135 asumusta, lomakylä ja 2 majoitusliikettä. Kuitenkin nyt esitettyssä sanotaan harhaanjohtavasti, että Iso Severivaaran voimaloiden vaikutusalueella sijaitsee vain 5 asuinkiinteistöä.

Kohdassa 8.8.6. sanotaan kuitenkin, että loma-asutusta on vähän. Tosiasiassa mm. Severijärvellä on paljonkin loma-asutusta ja Kuusivaara-Mömmövaaran lähellä on jopa loma-asumiseen kaavoitettu laaja alue, ja loma-asutusta on mm. Ailanganjärven rannoilla.

- 450 m päässä Kangaslamminvaaran alueen Outovaaran voimalasta sijaitsee loma-asunto. Kangaslamminvaaran ja Untamovaaran voimala-alueiden yhteisellä vaikutusalueella sijaitsee 18 asuinkiinteistöä 0.5 – 2 km säteellä. Viiden km säteellä asuntoja on yhteensä vähintään 68. Joutsijärven kylän alueella sijaitsee huomattava määrä haitta-alueelle jäävistä asunnoista.
- Tunturipalon lähimmät asuintalot ovat 1,25 km päässä, vaikka niiden sanotaan olevan maisemallisesti sulkeutuneella alueella 3,5 km päässä. Tunturipalon voimala-alueesta 5 km säteellä sijaitsee yli 100 asuntoa, joista suurin osa Kemijoen länsirannalla ma-alueella, johon maisemahaitta kohdistuisi suoraan.

MAISEMALLISET HAITTAVAIKUTUKSET TUODAAN ESIIN TARKOITUSHAKUISESTI, VAIKKA NE ON ARVIOITAVA MAHDOLLISIMMAN OBJEKTIIVISESTI

- Nyt esitetyssä tuodaan esiin ainoastaan 'maisemallisesti sulkeutuneet' asunnot sekä Suomun ja Pyhätunturin laskettelurinteille näkyminen, kaikki muu asutus on "unohtettu" maisemahaittoja esiin tuotaessa.
- Esitetään harhaanjohtavasti tilojen ja asutuksen olevan niin metsien ympäröimiä (käytetty termi 'maisemallisesti sulkeutuneet alueet'), että voisi nyt esitetyn perusteella kuvitella virheellisesti kaiken asutuksen olevan täysin umpimetsässä jopa Sallantien ja Kemijärven rantavyöhykkeen kyläalueiden varrella, järvenrantojen loma-asutuksesta puhumattakaan.
- Maisemahaitat on kohdassa 8.5 tuotu esiin ykkösvaihtoehdon mukaan, kakkosvaihtoehdon maisemahaittoista ei sanota mitään.
- Sanotaan, että Iso Severivaaran voimalat tulisivat näkymään selvästi tuulipuistojen viereisille vaaroille ja tuntureille. Järville, Kemijärvelle ja Severijärvelle näkymisestä ei sanota mitään, esimerkiksi Severijärven pohjoisrannan loma-asunnoille näkymisestä ei sanota mitään. Ei myöskään mitään sanota näkymisestä Ulkuniemelle ja Oilunganniemelle, Tuulanniemen ym. ikään kuin Kemijärven ranta-alueita asutuksineen ei olisi olemassakaan.
- Mihin Kuusivaara-Mömmövaaran voimala-alueen maisemavaikutukset ovat "unohtuneet" kohdasta 8.5.1. ? Etenkin Mömmövaaran maisemahaitta näkyy hyvin laajalle loma-asutukseen kaavoitetulle alueelle sekä mm. Suomulle ja Räisälään asti. Suomun matkailukeskukseen kuuluu muutakin kuin rinteet itään päin!
- Maisemavaikutukset mm. Ailanganniemessä, Tuulanniemessä, Soppelassa, Lehtola-Rytilahden ranta-alueilla ja Kemijärven keskiosan selän paikkeilla ovat taatusti muuta kuin "maisemallisesti sulkeutuneisiin" paikkoihin kohdistuvia!!!

- (Entä Ailangan-Askan voimala-alueen haitta yhdessä Kuusivaara-Mömmövaaran kanssa?) Haitat yhdessä (Ailangan-Askan,) Iso Severivaaran ja Kuusivaaran-Mömmövaaran kanssa? Haitat yhdessä (Ailangan-Askan) Iso Severivaaran, Kuusivaaran-Mömmövaaran ja Untamovaaran kanssa? Haitat yhdessä (Ailangan-Askan,) Iso Severivaaran, Kuusivaaran-Mömmövaaran, Untamovaaran ja Kangaslamminvaaran kanssa?
- Tunturipalon voimaloiden aiheuttama maisemahaitta kohdistuisi Kemijokivarren ma-alueeseen myös Kemijoen poikki menevän voimalinjan osalta.
- Kemijärveä kokonaisuutena ei ole nyt esitettyssä huomioitu mitenkään, vaikka voimala-alueet tulisivat paljolti juuri Kemijärveä (järvenä käsitettynä) ympäröiville vaaroille ja tuntureille. Etenkin Iso Severivaara näkyy pitkälle järvelle, samoin Kuusi-Mömmövaara (ja Ailangan-Askan alue) ja myös Untamovaara näkyvät laajalti Kemijärvelle. Kokonaisuuden kannalta sekä maisema- että meluhaitan yhteisvaikutukset pitäisi ottaa huomioon koko Kemijärveä tarkastellen.

Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös lentokoneita varten vilkkuvat varoitusvalot. Maisemavaikutusten arvioinnissa on käytettävä myös havainnekuvia, jotka esittävät tuulivoimala-alueita eri suunnilta. Myös panoraamakuvat ovat tarpeen. Kaiken kaikkiaan on tehtävä mahdollisimman perusteelliset maisemaselvitykset. Maisemaselvityksissä tulee arvioida ja ottaa huomioon myös teiden, sähkölinjojen, sähköasemien yms. vaikutus maisemiin. Milloin maisema-arviointeihin liittyvät maastotarkastelut aiotaan tehdä ja missä laajuudessa ja miten ne ehditään tekemään? Maisema-arviointeihin täytyy sisältyä myös arvoinnit eri vuodenaikoina ja vuorokaudenaikoina. Erityistä huomiota on kiinnitettävä maakuntakaavassa (liite 6) selostettuihin Maisemaselvityksen kohteisiin.

Vaikutusalueiden rajauksesta sanotaan että, maisemavaikutus ulottuu myös Rovaniemen, Sallan, Pelkosenniemen ja Posion puolelle. Em. kunnat olisi huomioitava vaikutusten arvioinnissa. Voimalinjojen maisemavaikutus tuntureilla ja vaaroilla kaukomaisemassa tulisi olemaan laajempi kuin esitetty muutama sata metriä.

Nyt esitetyistä maisemavaikutusten kohdealueista puuttuu ainakin:

Severijärvi
 Oilunganniemi
 Reinikanperä
 Päiväjoki
 Neitilä
 Tuulanniemi
 Itäranta (Luusua)
 Kulmunki (Luusua)
 Karsimus
 Isokylä
 Käsmänperä ja -järvi
 Kemijärven vesialue
 Mäntyvaara
 Kemijokivarsi (Oinas-Autioniemi)

VARJOJEN VÄLKKYMISESTÄ

Varjojen välkkymisestä aiheutuvan haitan arvioinnissa on otettava huomioon mm. se, kuinka kauas ja laajalle alueelle varjojen välkkyminen ulottuu minäkin vuodenaikana ja vuorokauden aikana sekä kuinka monta tuntia välkkymistä per vuosi tulisi mihinkin hättävyyshyökkeelle. On helposti pääteltävissä, että välkkymisongelman laajuus tunturi- ja vaaramaastossa on korkeuserojen takia aivan toista luokkaa kuin merialueilla. Eri vaihtoehtoihin (nolla-, ykkös- ja kakkosvaihtoehdot) liittyvissä arvioinneissa ja niiden vertailuissa on otettava huomioon myös varjojen välkkymisen terveydelliset vaikutukset sekä vaikutus elinympäristön viihtyisyyteen (asuminen, loma-asuminen, matkailu, virkistyskäyttö) sekä vaikutus eläimiin ja niiden elinympäristöön (esimerkiksi petoeläinten saaliseläinten kaikkoaminen). Voimaloiden yhteisvaikutus välkkymisen osalta on myös arvioitava.

MELUHAITTOJEN ARVIOINTI ON OLENNAINEN

Tuulivoimaloiden aiheuttamat meluvaikutukset ovat merkittäviä. Vaadimme, että meluvaikutukset arvioidaan perusteellisesti meluselvityksillä ja niihin liittyvillä melumallinnuksilla melukarttoineen Melumallinnuksissa on otettava huomioon mm. maaston muodot ja korkeussuhteet sekä vesistöjen vaikutus. Mm. asutus ja loma-asutus sekä luonnonsuojelualueet ja muut linnustolle ja eläimille tärkeät alueet on otettava huomioon meluselvityksissä. Eri puolille Kemijärveä (järvenä käsitettynä) suunniteltujen voimala-alueiden voimaloiden melun yhteisvaikutus on arvioitava mm. vesillä liikkumisen ja virkistyskäytön kannalta. Päivä-, ilta- ja yömelutasot on arvioitava erikseen ja esitettävä siihen perustuen meluvyöhykkeet – melun ohjearvoissa on eri raja-arvot päivä- ja yömelulle. Melun terveydelliset vaikutukset ja melun häiritsevyyden kokeminen on otettava arvioinneissa huomioon. On verrattava ja punnittava tarkasti nolla-, ykkös- ja kakkosvaihtoehtojen meluhaittoja sekä niiden vaikutuksia mm. elinkeinoihin, kuten matkailuun. Arvioinneissa ja niistä vedettävissä johtopäätöksissä on tietenkin otettava huomioon Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista.

Meluhaitan arvioinnista sanotaan, että käytönaikaisen melumallinnuksen tarve arvioidaan taulukon 13., karttatarkastelun sekä muiden meille hämäräksi jäävien selvitysten perusteella. Nyt esitetyssä todetaan, että Taulukon 13. arvot on laskettu tasaiselle pinnalle. Tuulivoimalat sijoitettaisiin kuitenkin tunturien ja vaarojen päälle noin 300 m Kemijärven keskimaankorkeuden yläpuolelle. Näin ollen äänilähteen ja havaitsijan väliin ei jää mitään melua vaimentavia tekijöitä. Melun vaimeneminen tulisi laskea ilman maanpinnan absorptiovaikutusta. Veden pinnat kantavat melua suotuisissa olosuhteissa hyvinkin pitkälle – vedenpinnat mm. vaikuttavat ääniaaltojen heijastumiseen kuten kovat pinnat. Kuinka vedenpintojen vaikutus aiotaan ottaa huomioon? Kuinka otetaan huomioon lapojen liikkumisesta rungon ohi aiheutuva jaksottainen melu? Entä äänilähteen sylinterimäisyys? Melun vaimenemisen kannalta lapojen siipipinnoilla ja äänilähteen sylinterimäisyydellä on merkittävä vaikutus. Onko voimaloiden yhteisvaikutus (esimerkiksi samanvaiheinen melu) ja mahdolliset muut melulähteet tarkoitus ottaa huomioon? Kuinka otetaan huomioon, että taustamelua ei Kemijärvellä ole juuri yhtään (lukuun ottamatta satunnaista liikennemelua esimerkiksi Sallantiellä). Kuinka meluselvityksissä aiotaan huomioida se, että melu koetaan esimerkiksi loma-asutusalueilla ja lähes luonnontilaisilla virkistyskäyttö-alueilla tai muuten maaseutumaisessa hiljaisessa ympäristössä häiritsevämpänä kuin muuten jo lähtökohtaisesti meluisimmassa paikoissa. Kuinka meluherkät ihmiset otetaan huomioon? Kuinka arvioidaan melun terveydelliset vaikutukset?

Sanotaan, että melumallinnukset tehdään vain alueilla, joilla ohjearvot alittuvat. Eikö meluhaittojen selvittäminen ole olennaista etenkin alueilla, joilla ohjearvot ylittyvät??

Vaadimme selvityksiä ja arviointeja myös rakentamisen aikaisista melutasoista ja melun vaikutusalueista melukarttoineen.

Huomautamme, että melumallinnukset ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Miten voimme sanoa mielipiteitämme melumallinnusmenetelmistä, kun niistä annetaan näin hataria tietoja.

Ihmetystämme herättää se, kuinka ylipäättään viitsitään tuhata resursseja ko. hankkeiden suunnitteluun ja eteenpäin viemiseen, sillä helposti voidaan päätellä, että melun ohjearvot tulisivat ylittymään mm. asutuksen, loma-asutuksen ja luonnonsuojelualueiden suhteen monen nyt esitetyn hankkeen osalta niin ykkös- kuin kakkosvaihtoehtossakin.

GEOMORFOLOGISESTI ARVOKKAAT KOHTEET

Ailanganselän pohjoisosa mukaan lukien Kuusivaara-Mömmövaaran alue (sekä Ailangan-Askan alue) on geomorfologisesti hyvin arvokas kohde. Edellä mainitut paikat ovat supra-akvaattisia alueita, jotka ovat olleet koko ajan vedenpinnan yläpuolella Mannerjään sulamisen myötä syntyneiden jääjärvien ja myöhempienkin vaiheiden aikana. Myös Suomella on supra-akvaattista aluetta, todennäköisesti myös Tunturipalon, Iso Severivaaran Untamovaaran ja Kangaslamminvaaran alueilla. Iso Severivaara on nykyisessä järvimaisemassa huomattava drumliini. Ailanganselän pohjoisosan ympäriltä sulamisvedet ovat menneet aikoinaan niin nykyistä Kemijokea, Ailanganjokena nykyisin nähtävää kurua kuin Kuusivaara-Mömmövaaran itäpuolista uomaakin pitkin. Kuusivaara-Mömmövaaran (ja Ailangan-Askan alueen) rinteillä sijaitsevat **muinaisrannat ja muut asiaan liittyvät geomorfologisesti arvokkaat paikat** tuhoutuisivat monista kohdin harmillisesti, jos alueelle rakennettaisiin yksistään tuulivoimaloiden vaatimia leveitä teitä ja sähkölinjoja.

Jääkauden jälkeen hiljalleen edellä mainituille alueille levinnyt ihmisasutus on käyttänyt hyväkseen edellä mainittuja alueita, joiden ympärille on sittemmin tullut kuivaa maata enemmän esiin. Muinaishistoriallisesti hyvinkin arvokkaita löytöjä on mahdollista tehdä näiltä alueilta – esimerkiksi Luusua-Juujärvi-Neitilä alueen sekä Ailangasta itään ja pohjoiseen päin sijaitsevilta alueilta tehdyt **muinaislöydöt** osoittavat, että alueella on hyvin ollut hyvin vanhaa ja esihistoriallisesti jopa Euroopan mittakaavassa merkittävää esihistoriallista asutusta.

Mainittakoon, että tämän allekirjoittaneilla on aikeena alkaa tarjota matkailijoille opastettuja retkiä geomorfologisesti arvokkaisiin kohteisiin, jotka lähes poikkeuksetta ovat myös hienoja maisemakohteita. Etenkin yhdistettynä järvimatkailuun (ja vaikkapa Suomen tai keskuskylien matkailupalveluihin) liikeideaamme ovat Kemijärven tuntevat liike-elämän asiantuntijat pitäneet loistavana, mutta tuulivoimaloiden takia konseptillemme ei tulisi olemaan edellytyksiä – vaikka emme odotakaan, että yksittäisen ihmiselämän skaalaan liittyviä toiveita otettaisiin tässä prosessissa huomioon, toivomme silti geomorfologisessa skaalassa merkittävien kohteiden säästämistä nyt esitetyltä voimalarakentamiselta.

VESIEN SUOJELUA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ TULEE HUOMIOIDA PAREMMIN

Sekä pinta- että pohjavesiä koskeva lainsäädäntö tulee ottaa huomioon. Lähteitä koskevan lainsäädännön mukaan lähteitä ja niiden ympäristöä ei saa muuttaa niin, että lähteiden säilyminen luonnontilaisena vaarantuu. On myös huomioitava, että vesilainsäädännössä painotetaan vesistöjen virkistyskäyttöä. Kohdassa 8.4.2 Kasvillisuus sanotaan selvitetyn Vesilain suojelemat kohteet, joista ainakin lähteitä löytyy huomattavasti useampia ja paljon lähempää voimaloita kuin nyt esitetyssä annetaan ymmärtää. Kun näin tärkeissä yksityiskohdissa on näin pahoja huolimattomuusvirheitä tai tarkoitushakuisuutta, kuinka voimme luottaa siihen, että koko prosessia selvityksineen viedään eteen päin edes vähimmäiskriteerien mukaan, jotka lainsäädäntö edellyttää?

Pohjavesialuiden ja luokitusten tarkistamisselvitys, joka on aloitettu talvena 2010, on meneillään.. Lähteet osoittavat pohjaveden esiintymisalueita. Em. tarkistamisselvityksen lopputulemaa tulisikin odottaa.

Kohdassa 8.3 sanotaan, että luokiteltuja pohjavesi-alueita ei sijaitse suunniteltujen tuulivoimala-alueiden välittömässä läheisyydessä. Kuitenkin jäljempänä sanotaan, että mm. Untamovaaran alueella lähin luokiteltu pohjavesialue sijaitsee noin 500 m päässä. Lähteitä sanotaan Untamovaaran alueella olevan 15 kpl, joista lähin 300 m etäisyydellä. Alueen keskellä sanotaan olevan lähteen, josta lähtee noro.

Kohdassa 8.3.2 otsikon Kuusivaara-Mömmövaara alla sanotaan Kangaslamminvaaran läheisyydessä olevan lähteitä 22 kpl. Kangaslamminvaaran vesiasiat on laitettu kohdan 8.3.2 Kuusivaara-Mömmövaara kohdan alle, mikä osoittaa joko paha huolimattomuutta tai tarkoitushakuisuutta. Kohdassa 8.4.2.2. sanotaan, että Kangaslamminvaaran alueen ympäristössä on muutamia kosteapohjaisempia notkelmia (pohjavesipurkaumia), mutta varsinaisia lähteitä ei alueella sanota olevan. Tosiasiassa pelkästään Kangaslamminvaaran alueella on vähintään 10 lähde yksistään 200-800 metrin etäisyydellä suunnitelluista voimaloista. Kummunvaaralla on ainakin 11 lähde.

Ailangan-Askan alueella sijaitsee myös lähteitä, vähintään 14 lähde, joista ainakin 7 tunturien lakialueella.

Kuusivaara-Mömmövaaran alueella on vähintään 2 lähde (joista toinen on merkitty karttaan kaivoksi).

Iso Severivaaralla kartan mukaan on ainakin 1 lähde sekä laella 1 vesikuoppa lähimmillään 100 m päässä suunnitellusta tuulivoimalasta.

Tunturipalon osalta sanotaan olevan kolme lähde lounaassa noin 1,2 km etäisyydellä. Tosiasiassa lähin lähde on 400 metrin päässä ja lähteitä on ainakin 4.

MAAPERÄÄN KOHDISTUVISTA VAIKUTUKSISTA JA NIIDEN ARVIOIMISESTA

Maa- ja kallioperään kohdistuvista vaikutuksista sanotaan, että niitä tullaan arvioimaan tuulivoimaloiden ja sähköjohtojen rakentamistöiden maa- ja kallioperään kohdistuvien toimenpiteiden kautta. Edelleen sanotaan, että alueella tullaan tekemään geoteknisiä tutkimuksia, jonka pohjalta valitaan tuulivoimaloiden perustamistavat ja, että tämä tullaan huomioimaan maa- ja kallioperään kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa. Tämä on hyvin ympäripyöreästi sanottu - vaadimmekin asiaan lisäselvitystä. Nyt esitetyn perusteella ei pysty arvioimaan maaperävaikutusten arviointimenetelmiä.

Maa-ainesten oton vaikutuksista rakennusalueisiin sekä muihin alueisiin, joilta maa-aineksia tuodaan, tulisi esittää edes jonkinlaisia arvioita. Nyt ei ole esitetty minkäänlaisia arvioita.

Teiden rakentamiseen tarvittavista materiaaleista sanotaan, että ne on tarkoitus hankkia mahdollisimman läheltä hankealuetta. Vaadimme tarkempia selvityksiä mm. siitä, mistä maa-ainekset tultaisiin hankkimaan ja mitä ympäristövaikutuksia maa-aineisten otolla ja hankinnalla olisi.

Nyt esitettyyn YVA:aan ei ole nyt sisällytetty rakentamisvaiheessa maaperään, pohjavesiin ja vesiin kohdistuvia ympäristövaikutuksia, mitä pidämme vakavana puutteena. Em. ympäristövaikutukset tulisi arvioida.

On selvitettävä täsmällisesti, kuinka yksittäisten tuulivoimaloiden sähkönsyöttö sähköasemalle aiotaan järjestää rakenteiden ja maanrakennustöiden osalta, ja mitkä ovat näiden em. toimenpiteiden ympäristövaikutukset eri vaihtoehtojen osalta.

Vaadimme selvitystä myös muuntajien vaatimista rakenteista, kuten öljynkeräysaltaista ja niiden riskeistä ja ympäristövaikutuksista ongelmatilanteissa.

On selvitettävä myös kentän kuivatusjärjestelmien ympäristövaikutukset mm. pohjavesiin.

Näin isojen voimaloiden perustukset on oltava rankkoja. Olisi arvioitava myös perustusten teon vaikutus ympäristöön - esimerkiksi lähteisiin ja / tai pohjaveteen.

Sekä tuulivoimaloiden rakentamisen aikaisista että käytön aikaisista vaikutuksista tulisi arvioida vaikutukset maaperään, pohjaveteen ja vesiin, sillä mm. voimalinjat, tiet ja teihin liittyvä ojat olisivat olemassa koko ajan ja voivat vaikuttaa maaperään esimerkiksi kuivattamalla maaperää ja / tai muuttamalla vesiolosuhteita, joilla seikoilla puolestaan voi olla vaikutuksensa lajien elinympäristöjen muuttumiseen ja sitä kautta kasvi- ja eläinlajien elinolosuhteisiin ja pärjäämiseen.

Voimajohtojen, keskijännitelinjojen ja sähköasemien rakentaminen edellyttää maan myörimistä jopa 2 metrin syvyydeltä. On selvitettävä, kuinka näinkin massiiviset maarakennustyöt vaikuttaisivat mm. pohja- ja valumavesiin, lähteisiin, puroihin ja lampiin sekä yleensä vesistöihin ja ympäristöön mukaan lukien ns. luontodirektiivilajit ja luontotyypit. On selvitettävä myös se, kuinka paljon voimajohtojen, keskijännitelinjojen ja sähköasemien rakentamisen alle jäisi maapinta-alaa eri vaihtoehtoisissa ja mitä ympäristövaikutuksia sillä olisi eri vaihtoehtoisissa mm. luontodirektiivilajien ja luontotyyppien kannalta.

LINNUSTOVAIKUTUKSISTA

Linnuston osalta vaikutusalueen on sanottu käsittävän noin 500 metrin laajuisen alueen yksittäisen voimalan ympärille, vaikka vaikutus linnustoon voi ulottua useiden kymmenien kilometrien päähän.

Linnuston osalta sanotaan, että keskitytään uhanalaiseen ja vaateliaaseen lajistoon. Olisi arvioitava vaikutukset myös lintujen elinympäristöjen heikentymisen ja häviämisen näkökulmasta sekä vaikutukset myös muuhun linnustoon kuin suojeltaviin lajeihin sekä vaikutukset FINIBA-alueisiin.

Linnustotietoja sanotaan selvitetävän myös uusien keskijännitelinjojen alueilta olemassa olevaan tietoon perustuen talven 2010-2011. Pitäisi tehdä myös kenttätutkimuksia maastokäynteineen, jotta voitaisiin arvioida vaikutuksia linnustoon, etenkin pesintään.

Miksi sanotaan, että Kuusivaara-Mömmövaaran pesimälinnuston todettiin olevan harvaa, eikä vaateliaampaa lajistoa esiintynyt. Aika kummalliselta edellä mainittu vaikuttaa. Mihin aikaan kesästä on käyty maastokäynnillä??

Kuitenkin lintudirektiivin liitteen I lajeja on havaittu taulukon 8 mukaan 12 lajia, vaikka kartoitusruutujen selvitysaste on taulukon 7. mukaan korkeintaan tyydyttävä tai perustuu vain satunnaistietoihin. Ja kartoitusruutujen tiedot perustuvat vain lintuatlaksen tietoihin, ei nyt tehtyihin maastokäynteihin.

Törmäyksissä kuolleiden lintujen määrien arviointi perustuu nyt vanhentuneisiin tutkimustuloksiin, mitä pidämme vakavana puutteena. Esimerkiksi vuonna 2002 tuulivoimaloiden määrä sekä niiden koot Suomessa ovat varmasti olleet nykyistä pienempiä sekä niiden sijainnit nykyistä harvemmassa. Arviointimenetelmien valinnassa tulee ottaa huomioon, että merialue ja Kemijärven vaara- ja tunturialue ovat hyvinkin erilaiset. Esimerkiksi tuulivoimaloiden väistämisolosuhteet ja -mahdollisuudet saattavat merellä olla paremmat kuin Kemijärven tunturi- ja vaaramaastossa, missä maaston korkeuserot ovat huomattavia ja vaihtelevat jyrkästi. Esimerkiksi hyvin uhanalaisille maakotkille nyt esitetyt tuulivoimalat olisivat varmasti hyvin merkityksellinen surmanloukku kenties jopa koko lajin säilymisen kannalta.

Nyt esitetyssä sanotaan, että Bird Life Suomen mukaan

- joillekin lajeille vähäinenkin törmäysriski voi olla merkityksellinen
- etenkin isoilla tuulivoimala-alueilla lintujen ruokailualueisiin ja elinympäristöihin muutenkin voi kohdistua tuulivoimaloiden takia merkittävää haittaa
- ekologiset käytävät voivat olla vaarassa

Mm. edellä mainittujen seikkojen takia vaadimme tarkempaa arviointia voimaloiden vaikutuksista linnustoon.

Linnustovaikutukset FINIBA-alueiden osalta tulisi myös ottaa huomioon, mutta niitä ei ole arvioitu ollenkaan.

Yhden hankealueista sanotaan olevan suuren petolinnun reviirillä, arvattavasti kotkan reviirillä. Itse tiedämme kotkan esiintyneen Iso Severivaaran alueella.

Nyt ei ole esitetty ollenkaan tutkimuksia Tunturipalon eikä Iso Severivaaran pesivistä linnuista. Vaikutukset lintujen pesintään pitäisi selvittää myös näillä alueilla.

LUONTOVAIKUTUKSISTA JA NIIDEN ARVIOINNEISTA SEKÄ NATURA-ARVIOINTIEN TARPEELLISUUDESTA

Uudet uhanalaisuusluokitukset on ollut tarkoitus julkaista loppuvuodesta 2010, joten selvityksiä pitäisi tarkentaa sekä lintujen että muiden lajien osalta uusien luokitusten mukaan.

Luontotyytit hankealueilla sanotaan selvitetyn kesällä 2010 luontotyyppien inventointiohjeiden mukaisesti. Selvityksen tulokset sanotaan esitettävän YVA-selostuksessa. Kuinka voimme tässäkin kohden arvioida menetelmää tai sen soveltuvuutta arviointimenetelmäksi, kun menetelmästä ei kerrota sen enempää. Kuinka laajalta alueelta inventoinnit tehtiin? Tehtiinkö luontotyyppien inventointi myös teiden ja voimalinjojen alle jäävien maiden osalta? Onko kurut ja jyrkät rinteet laaksoineen huomioitu? Entä alueet, joilla on lähteitä?

Kasvillisuusvaikutusalue esitetään rajattavan ainoastaan voimaloiden, voimaloiden huoltorakennusten, sähköasemien, teiden sekä sähkölinjojen alle jäävälle maa-alueelle. Kasvillisuuteen kohdistuvien vaikutusten osalta tulisi ottaa huomioon, että kasvilajien elinympäristöön kohdistuvat muutokset mm. valaistuksen, pohjaveden ja maaperän muutosten takia vaikuttavat laajemmalti kuin raja-alue nyt esittää. Kasvillisuusvaikutukset tulee arvioida maastotutkimusten perusteella eikä pelkästään olemassa olevaan dataan perustuen.

Vaadimme maastossa tehtävää kasvillisuuden kartoittamista / inventointia, jotta voidaan arvioida sekä voimala-alueiden että ja niihin tarvittavan infrastruktuurin vaikutuksia kasvillisuuteen.

Tulisi arvioida vaikutukset myös esimerkiksi sammaliin, jäkäliin, sieniin ja vastaavien taksonien lajeihin, eikä pelkästään putkilokasveihin. Esimerkiksi Untamovaara on vanhan metsän lähes luonnontilainen kohde, jonka kääpälajiston sanotaan olevan monipuolista.

Lapinleinikki Iso Severivaaralla on IV direktiivilaji eli tiukasti suojeltava laji. Tämä tieto ei perustune maastokäyntiin. On tutkittava, esiintyykö muuallakin Iso Severivaaralla tai Iso Severivaaran voimala-alueita varten tarvittavien teiden, sähkölinjojen yms. kohdilla lapinleinikkiä.

Kasvillisuus sanotaan selvitetyn kesällä 2010 paitsi Iso Severivaaran ja Tunturipalon osalta. Miksi Iso Severivaaran ja Tunturipalon kasvillisuus on jätetty selvittämättä? Ko. selvitykset pitäisi tehdä myös em. alueilta.

Huomautamme, että poroihin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida myös tieteellisesti kestävämmällä tavalla kuin poroisäntiä haastatteleamalla, etenkin kun olemassa olevaa tietoa ei juurikaan liene vielä olemassa. Myös riistaeläimiin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida tieteellisesti kestäväällä tavalla..

Miksi luonnonsuojelulain IV direktiivin lajien elinympäristöjen suojelemisesta ei ole sanottu mitään, kuten ei myöskään muistakaan olennaisista luonnonsuojelulain kohdista kohdassa 5.4. Sen sijaan esiin

on tuotu esiin tässä yhteydessä epäolennaisia kohtia ko laista.

Miksi riistakolmiolaskennoissa on karhun jälkihavainnot vuodelta 2009, mutta muut jälkihavainnot vuodelta 2010?

Kangaslamminvaaran alueella ympäristöineen sanotaan olevan haapoja, mihin liittyen uhanalaisiin lajeihin selvittämiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Myös hankealueilta, joilla on kolopuita ja keloja, tulisi selvittää niihin liittyvät uhanalaiset lajit.

Ottavaaran Natura-alueen osalta linnustoarviointi tehtäisiin kilometrin päähän lähimmästä voimalasta, mutta vaikutukset tulisi arvioida koko Ottavaaran Natura-alueen osalta. Myös muiden luonnonsuojelualueiden osalta vaikutukset tulisi arvioida niin linnuston kuin muidenkin lajien osalta koko luonnonsuojelualueiden osalta.

Ympäristövaikutusten arviointi luontovaikutusten osalta on syytä tehdä huolella koskien myös muita voimaloiden vaikutusalueille jääviä alueita, jotka eivät sinällään sisälly suojelualueisiin.

Vaadimme Natura-arviointia siitä, millaisia ympäristövaikutuksia Kuusivaara-Mömmövaara-alueelle suunnitelluilla tuulivoimaloilla olisi mm. Ottavaaran luonnonsuojelualueeseen (FI 130 0406, maakuntakaavassa SL 4289), joka on tärkeä vanhan metsän alue ja Natura-alue.

Nyt esitetyssä YVA:ssa sanotaan, että luontodirektiivilajien (I ja II direktiivi) esiintymistä Ottavaaran alueella ei ole varmistettu luontoselvityksillä. Jo senkin vuoksi on erittäin tärkeää, että tehdään kunnolliset luontoselvitykset ja ennen kaikkea Natura arvioinnit.

Kuusivaara-Mömmövaaran voimalahankkeet saattavat vaikuttaa merkittävästi myös Mustarinnantunturin luonnonsuojelualueeseen (FI 130 1102, maakuntakaavassa SL 4247), joten Natura-arviointi senkin osalta on tehtävä. Mustarinnan tunturin luonnonsuojelualue on sekä SCI- että SPA-alue, ja etenkin suojelun perustana olevan linnuston osalta on tärkeää huomioida yhteisvaikutukset muidenkin voimalahankkeiden kanssa.

lähde: <http://www.environment.fi/default.asp?contentid=63105&lan=fi>

Kaiken kaikkiaan Natura-alueiden luonnolle aiheutuvia vaikutuksia on nyt vähätelty. Esimerkiksi Kuusivaara-Mömmövaara-hankkeesta aiheutuisi mitä todennäköisimmin merkittäviä ongelmia Natura-alueille vaarantaen niiden suojeluperusteena olevien luontotyyppien ja lajien säilymisen ko. alueilla.

Nyt YVA:ssa esitetyn perusteella ei käy ilmi, etteikö hankkeesta voisi aiheutua merkittäviäkin haittoja alueen luonnolle. Sen sijaan sanotaan täysin käsittämättömästi, että koska Ottavaara on SCI-alue, Natura-arviointia ei tarvitse tehdä.

Suomen ympäristökeskuksen mukaan

Luontotyypit ovat maa- tai vesialueita, joilla on tietyntylaiset ympäristöolot sekä luonteenomainen kasvi- ja eläinlajisto. Luontotyypin syntyyn vaikuttavat muun muassa maa- ja kallioperä sekä vesiolot ja pienilmasto.

Luontotyyppiä suojellaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lajien elinympäristöjen säilyttämiseksi.

lähde: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=473&lan=fi>

Tosiasiassa luontodirektiivin luontotyypeistä Ottavaarassa on muiden suojeltavien luontotyyppien ohella nimenomaan **priorisoituja luontotyyppiä** seuraavasti:

*Boreaaliset luonnonmetsät	85 %
*Puustoiset suot	10 %

Lisäksi Natura tietolomakkeen tiivistelmän mukaan on:

Humuspitoiset lammet ja järvet	5 %
--------------------------------	-----

Natura-tietolomakkeen tiivistelmän mukaan Ottavaaran luontotyyppien tärkeitä lajeja on mm.:

Luontodirektiivin liitteen II lajit:

saukko

Lintudirektiivin liitteen I linnut:

ampuhaukka	liro
helmipöllö	metso
hiiripöllö	palokärki
huuhkaja	pohjantikka
kuikka	pyy

lähde: <http://www.ymparisto.fi/print.asp?contentid=253615&lan=fi&clan=fi>

Lintudirektiivin linnuista ampuhaukka on Suomessa uhanalainen, metso ja pohjantikka silmällä pidettäviä lajeja. Lisäksi silmällä pidettäviä lajeja on kuukkeli ja lapintäinen.

Ympäristöoikeus-teoksen (Kuusiniemi, Ekroos, Kumpula, Vihervuori: *Oikeuden perusteokset. Ympäristöoikeus*, WSOY, Juva, 2001) mukaan

2.3.8. Luonnonsuojeludirektiivit

Keskeiset luonnonsuojelusäädökset ovat **lintudirektiivi** (luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu direktiivi 79/409/ETY) ja **luontodirektiivi** (luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu direktiivi 92/43/ETY). Luontodirektiivin päätavoitteena on yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen; tavoite liittyy luonnon monimuotoisuuden suojeluun (suotuisan suojelutason käsitteestä ks. 68). [...] **Kumpikin direktiivi sisältää säännöksiä sekä aluesuojelusta että lajisuojelusta.** Aluesuojelun kannalta keskeinen on luontodirektiivin kolmannen artiklan nojalla perustettava erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto, **Natura 2000. Verkosto koostuu lintudirektiivin mukaan osoitetuista erityisistä suojelualueista (SPA-alueet) ja luontodirektiivin mukaan valituista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista (SCI-alueet), joista suojelun toteuttamisen jälkeen tulee erityisten suojelutoimien alueita (SAC). SCI-alueiksi valitaan yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien alueita ja lajien elinympäristöjä.**

Yhteisön tärkeinä pitämät luontotyypit on lueteltu luontodirektiivin liitteessä I ja lajit liitteessä II. Näistä ensisijaisesti suojeltavat ja lajit on merkitty tähdellä.

Liitteessä IV on lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden elinympäristöjä (lisääntymis- ja levähdyspaikat) ei saa heikentää eikä hävittää. Luontovaikutusten arvionnissa tulee ehdottomasti ottaa huomioon liitteen IV lajien elinympäristöt, esimerkiksi Ailanganselän ja sitä ympäröivien alueiden osalta Kuusivaara-Mömmövaaran voimat infrastruktuureineen pirstoisivat erittäin pahasti lähes luonnotilaisena säilyneitä alueita.

Ottavaaran muiden lajien osalta sanotaan, että saukko huomioidaan vaikutuksia arvioitaessa. Miten arviointi tehdään?

Tulisi selvittää ja arvioida, onko Ottavaaran alueella tai muilla suunnitteilla olevien Kuusivaara-Mömmövaaran voimaloiden (yhdessä mahdollisten Ailangan-Askan voimaloiden) vaikutusalueilla muita luontodirektiivilajeja, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua ja / tai joiden elinympäristöjä ei saa heikentää eikä hävittää. Entä muiden voimalahankealueiden vaikutuspiirissä?

Kuusivaara-Mömmövaaran (ja Ailangan-Askan) alueiden tiedetään olevan karhujen elinympäristöjä – koko Ailanganselkä on karhuille tärkeää elinympäristöä. Saukkoja on ainakin Iso Severivaaran ympäristössä kuten myös Kuusivaara-Mömmövaaran alueen (ja Ailangan-Askan alueen) ympäristössä. Karhuja tiedetään pesivän myös Iso Severivaaran alueella

Ottavaaran alue sisältyy vanhojen metsien suojeluohjelmaan - metsät ovat jyrkän ja kivisen vaaran rinteellä olevia yli 200-vuotiaita männiköitä.

Sitä paitsi nyt esitetyssä YVA:ssa esitetyssä ei ole mitenkään otettu huomioon, että metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat mm. **rotkot ja kurut, jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät, karukkokankaita puuntuotollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot** ja rantaluhdat sekä **lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt.**

Kuusivaara-Mömmövaaran alue lähialueineen mukaan lukien Ailangan-Askan alue on kokonaisuudessaan lähes luonnontilainen – mitä laajemmasta ja luonnontilaisemmasta alueesta on kyse, sitä merkittävämpi alue on luontokohteena. Yhdessä muualla Kemijärvellä ja naapurikunnissa sijaitsevien alueiden kanssa tällä ekologisella verkostolla ja ekologisilla käytävillä on vähintäänkin maakunnallista ja seudullista merkitystä.

Kakkosvaihtoehdossa Kuusivaara-Mömmövaara alueelle tulisi yksi voimala enemmän (Vitsavaara), joka sijoittuisi vielä lähemmäs (noin 100 m päähän) Ottavaaran luonnonsuojelualuetta kuin ykkösvaltoehdon lähimmäksi jäävä voimala.

Putoavien jäiden aiheuttama ongelma, joka ulottuu ainakin 700 metrin säteelle, on arvioitava myös luontovaikutusten ja Natura-alueiden osalta.

Vaadimme Natura-arviointeja sekä ykkös- että kakkosvaihtoehdon osalta. Korostamme, että luonto- ja ympäristövaikutukset myös nollavaihtoehdon mukaan tulee ottaa vertailuissa huomioon.

Vaadimme em. Natura-arviointeja, koska Natura-arviointivelvoite koskee kaikkia sellaisia suunnitelmia tai hankkeita, jotka joko yksistään tai tarkasteltuna muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentävät niitä Natura 2000 alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty verkostoon. Arviointi on ulotettava myös Natura-alueen ulkopuolisiin hankkeisiin ja suunnitelmiin – hanke voi sijaita jopa kymmenien kilometrien päästä Natura-alueesta. Painotamme, että Natura-arvioinnit on tehtävä kaikkien hankkeiden vaikutusalueelle jäävien kaikkien Natura-alueiden osalta:

- Ottavaaran luonnonsuojelualue
- Mustarinnan tunturin luonnonsuojelualue
- Tynnyriaavan luonnonsuojelualue
- Raateaavan luonnonsuojelualue

Erityisesti hankkeiden yhteisvaikutukset on otettava huomioon arvioinneissa.

Huomautamme, että voimaloiden sijoituspaikat suhteessa luonnonsuojelualueisiin on esitetty kartoilla ainoastaan ylimalkaisesti ja jopa harhaanjohtavasti (mm. kuva 25). Onko tarkoitushakuisesti jätetty pois karttaesitykset, missä näkyisi kunnolla esimerkiksi Ottavaaran luonnonsuojelualueen sijoittuminen suhteessa Kuusivaara-Mömmövaaran voimaloihin?

HUOMIOITA ISO SEVERIVAARAN HANKKEESEEN LIITTYEN

Ykkösvaihtoehdossa tuulivoimaloiden yhteenlasketun nimellistehon sanotaan olevan 117 MW. On selvitettävä, mikä olisi vuotuinen teho käytännössä, suhteellisen huonoista tuuliolosuhteista ja jäätyksen / huurtumisen aiheuttamasta tehon vähenemisestä johtuen.

Olisi erityisesti selvitettävä, onko vain kolmen tuulivoimalan rakentaminen kannattavaa teknis-taloudellisesti (mm. infrastruktuurin rakentaminen kolmea voimalaa varten ennestään rakentamattomalle alueelle).

On selvitettävä, voiko tuulivoimalan numero 2 rakentaa oikeasti niin lähelle 20 kV keskijännitelinjaa kuin nyt esitetään.

Miksi Iso Severivaaran verkkoliityntä sähköasemineen on suunniteltu vedettäväksi Jumisko-Pirttikoski voimalinjaan eikä lähempänä sijaitsevaan Iso Severivaaran länsipuolelta noin kilometrin kulkevaan etelä-pohjoissuuntaiseen voimalinjaan? Eikö olisi teknis-taloudellisesti kannattavampaa vetää verkkoliityntä lähinnä olevaan linjaan?

Iso Severivaaran osalta kakkosvaihtoehdon esitetään olevan täysin identtinen ykkösvaihtoehdon kanssa. Sen takia ykkös- ja kakkosvaihtoehdot eivät siis tosiasiallisesti olekaan vaihtoehtoja. Tulisi esittää todellisia vaihtoehtoja.

Nyt esitetyssä YVA:ssa annetaan harhaanjohtavasti ymmärtää, että mv-8401 (matkailunvetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue) sijoittuu ainoastaan hankkeen koillispuolelle, vaikka ko. mv-alue sijoittuu Iso Severivaaran ympärille niin pohjois-, itä- ja eteläpuolellekin. Itse asiassa ko. mv-alue, jonka kehittämistä pidetään maakuntakaavassa hyvin tärkeänä, ulottuu koko Kemijärven ympäri ja Kemijokilaakson varrella pitkin alas ja ylös. On tärkeää arvioida niin Iso Severivaaran voimaloiden kuin muidenkin voimala-alueiden yhteisvaikutus ko. mv-8401 alueeseen.

Iso Severivaara on maisemallisesti Kemijärven rantamaisemaa hallitseva iso kumpare / vaara. Iso Severivaara maisemana näkyy Kemijärvellä ja sen rannoille usean kymmenen kilometrin päähän.

Juujärven valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, joka maakuntakaavassa on merkattu ma-5903, jäisi Iso Severivaaran voimalahankkeen vaikutusalueelle. Iso Severivaaran tuulivoimalahankkeen vaarantaisi todennäköisesti em. merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilymistä. Voimalahankkeiden vaikutuksista em. arvoihin on laadittava selvitys.

Iso Severivaara itsekin on maakuntakaavan maisemaselvityksen mukaan (Maisemaselvityksen kohteet, liite 6) merkittävä maisema ja kaukomaisemassa merkittävä lakialue. Voimalahankkeiden vaikutus edellä mainittuihin Iso Severivaaran maisema-arvoihin on arvioitava. Iso Severivaaran voimaloiden vaikutusalueelle jäisi myös Ulkuniemen ja Oilunganniemen kulttuurimaisemat, jotka on myös maakuntakaavassa kohdassa Maisemaselvityksen kohteet. Myös vaikutukset Ulkuniemeen ja Oilunganniemeen olisi arvioitava.

Luusan kylä on maakuntakaavassa keskuskylä (at 423), jota ympäröi maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8007). Maakuntakaavassa korostetaan em. alueiden kehittämistä ja siksi on erityisen tärkeää, että Iso Severivaaran voimaloiden vaikutukset arvioidaan em. alueiden osalta, oli kyse sitten maisemavaikutuksista, melusta tai muista ihmisten viihtyvyyteen vaikuttavista seikoista tai sosiaalisista vaikutuksista mukaan lukien vaikutus elinkeinoihin.

Iso Severivaaran hankkeen osalta ei puhuta mitään Severijärvelle eikä Päiväjoen asutukseen kohdistuvista vaikutuksista.

HUOMIOITA KUUSIVAARA-MÖMMÖVAARA-ALUEEN HANKKEISTA

Kuusivaara-Mömmövaaran voimaloiden osalta ei puhuta mitään Lehtolan ja Rytilahden kylään, Askanselän ranta-alueisiin eikä Suomulle kohdistuvista haitoista paitsi maisemavaikutuksista. Haitat Askanselän veneväylään ja Kauhaselän venereittiin tulisi myös huomioida.

Ei myöskään meluhaittaa tuoda nyt esitetyssä tarpeeksi esiin. Kuusivaaran-Mömmövaaran, (Ailangan-Askan alueen), Iso Severivaaran, Untamovaaran ja Kangaslamminvaaran yhteisvaikutukset pelkästään melun osalta tekisivät koko Kemijärven ja sen ympäristön täysin käyttökelvottomaksi. Iso Severivaara ja Kuusivaara-Mömmövaara sijaitsevat 24 km päässä toisistaan, ja Ailangan-Askan voimala-alue tulisi mahdollisesti vielä lisäksi. 20.01.2011 Internet-sivuilla olevan tiedon mukaan Ailangan-Askan alueelle tulisi jopa 20 voimalaa. Ei myöskään mainita sitä, että kakkosvaihtoehdon mukaan sadan metrin etäisyydelle Kuusivaara-Mömmövaaran voimaloista sijoittuisi Ottavaaran luonnonsuojelualue.

HUOMIOITA KANGASLAMMINVAARAN JA MUIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LÄHIALUEIDEN HANKKEISTA

Vaikutuksia pitäisi käsitellä yhdessä Untamovaaran vaikutusten kanssa yhtenä kokonaisuutena.

Kangaslamminvaaran tuulivoimala-alueen verkkoliityntäselvitystä ei ole esitetty kummassakaan vaihtoehdossa (ykkösvaihtoehto, kakkosvaihtoehto). Ko. selvitys on esitettävä, jotta voidaan päästä arvioimaan sen ympäristövaikutuksia.

Kakkosvaihtoehdossa voimalan numero 17 lähin asuinkiinteistö sijaitsee 400 m päästä. Kakkosvaihtoehdossa voimaloita rakennettaisiin vielä lähemmäksi asuinkiinteistöjä kuin ykkösvaihtoehdossa.

Vaadimme Natura-arviointia koskien hankkeiden vaikutuksia Tynnyriaavan luonnonsuojelualueeseen (FI 130 0402, SL 4287)

Luontodirektiivin luontotyypit:

Humuspitoiset lammet ja järvet	10 %
Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitriche-Batrachium-kasvillisuutta	2 %
*Aapasuot	40 %
*Puustoiset suot	35 %
* priorisoitu luontotyyppi	

Luontotyypeistä aapasuot ja puustoiset suot ovat priorisoituja luontotyyppiä. Tynnyriaapa on linnustolle tärkeä, esimerkiksi vesilinnuston ja muuttolintujen kannalta. Linnuista ainakin ampuhaukka on uhanalainen.

Luontodirektiivin liitteen II lajit:

saukko

Lintudirektiivin liitteen I linnut:

ampuhaukka	sinisuohaukka
hiiripöllö	suokukko
kapustarinta	suopöllö
kurki	uivelo
laulujoutsen	varpuspöllö
liro	alueella 1 uhanalainen laji
sinirinta	

Lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut:

metsähanhi

jouhisorsa

pilkksiipi

mustaviklo

Ympäristövaikutuksista tai niiden arvioinnista Kangaslamminvaaran lähteisiin ei sanota mitään, vaikka lähteet ovat lainsäädännön mukaan suojeltavia. Lähteiden esiintyminen osoittaa myös pohjavesialueen olemassaolon. Pohjavesien suojelun osalta lainsäädäntö on varsin tiukka.

Metsälain perusteella luonnontilaisten tai luonnontilaisten kaltaisten lähteiden, purojen ja norojen välittömän lähiympäristön ominaispiirteitä ei saa heikentää. Lisäksi avolähteet, lähteiköt, tihkupinnat ja pikkupurot ovat luontodirektiivin liitteen I luontotyyppisiä, jotka on säilytettävä ja joiden tyypillinen lajisto on suojeltava. Vesilainsäädännön mukaan lähteen luonnontilaisuutta ei saa vaarantaa.

Kangaslamminvaaran alueella sijaitsee useita lähteitä ja puroja, joista lähteitä sijaitsee jopa 300 metrin päässä kolmen voimalan muodostamasta kolmion keskipisteestä. On selvittettävä, miten voimaloiden ja niiden tarvitseman infrastruktuurin rakentaminen vaikuttaisi edellä mainittuun sekä yleisesti pohjaveteen ja vesiin alueella.

Kangaslamminvaaran voimala-alueelta noin 400 m päässä sijaitsee vapaa-ajan asunto, johon mm. meluhaitta ja välkkyminen kohdistuisi.

Vaikutukset Kangaslamminvaaran alueen pyyntikuoppiin on arvioitava, mutta esimerkiksi teiden linjausten osalta arviointia ei pysty nyt tekemään, koska tielinjauksia ei ole esitetty.

Vaikutukset Puikkolan kylään (ma-5901), joka on valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö, on arvioitava perusteellisesti.

HUOMIOITA UNTAMOVAARAN HANKKEESTA

Vaikutuksia pitäisi käsitellä yhdessä Kangaslamminvaaran alueen voimaloiden vaikutusten kanssa yhtenä kokonaisuutena. Kakkosvaihtoehdossa lähimmät voimalat sijoittuisivat kilometrin päähän lähimmästä asutuksesta.

Asutus kakkosvaihtoehdon mukaan:

Nyt esitetyssä YVA-ohjelmassa Kangaslamminvaaran voimaloiden vaikutusalueelle sanotaan jäävän kuusi asuinkiinteistöä. Eteläpuolisen Untamovaaran voimaloiden vaikutusalueelle sanotaan jäävän 18 asuinkiinteistöä. Kangaslamminvaaran ja Untamovaaran voimaloiden yhteiselle vaikutusalueelle jäisi todellisuudessa **vähintään** 18 asuinkiinteistöä. (ks. myös kohta Asutusta haitta-alueilla on huomattavasti enemmän kuin on esitetty).

Nyt esitetyssä ei tuoda esiin asutukseen kohdistuvia haittoja, vaikka esimerkiksi Joutsijärven kylä jäisi käytännössä katsoen näiden kahden voimala-alueen väliin, joten jo yksistään asutukselle aiheutuva meluhaitta tekisi voimaloiden sijoittamisen ko. alueille mahdottomaksi. Vaadimme perusteellisia selvityksiä ja vertailuja meluhaitasta eri vaihtoehdoissa ottaen huomioon rakentamis-, käyttö- ja loppusiivousvaiheen.

Samoin kuin Kangaslamminvaaran lähteiden osalta, myös Untamovaaran lähteitä koskevien ympäristövaikutusten arviointi on nyt sivuutettu

HUOMIOTA TUNTURIPALON HANKKEESTA

Tunturipalon voimala-alueen sanotaan sijoittuvan osin mk-alueelle ja mv-alueen läheisyyteen. Kuitenkin mv-alue on voimala-alueen kohdalla laajempi / ulottuu laajemmalle Kemijoelta itään päin kuin mk-alue. Tunturipalon lounaispuolella noin 5,5 km etäisyydellä sanotaan sijaitsevan Oinas-Autioniemi (ma-5922). Todellisuudessa Oinas-Autioniemi sijaitsee 1 km Tunturipalon voimala-alueen länsipuolella. 110 kV voimajohto vedettäisiin suunnitelmien mukaan ma-alueen läpi Kemijoen poikki. Tunturipalo sijaitsee noin 2 km eikä 3 km etäisyydellä Kemijoesta.

Tunturipalon voimaloiden liittämiseksi Isokeron-Pelkosenniemen 110 kV voimajohtolinjaan esitetystä YVA:ssa sanotaan, että rakennetaan 110 kV voimajohtolinja Kemijokivarren (Oinas-Autioniemi) seudullisesti merkittävän kulttuuriympäristön poikki (ma 5922 koodi maakuntakaavassa). On selvítettävä myös voimalahankkeiden muut vaikutukset, jotka kohdistuisivat ko. alueeseen (ma 5922).

Kakkosvaihtoehdossa lähin asuinkiinteistö sijoittuisi 1,2 km päähän lähimmästä voimalasta.

Miksi sanotaan, että kakkosvaihtoehdossa verkkoliityntään tarvittavien voimajohtojen vaihtoehdoissa reittien pituudet eroavat lähes kolmen km verran, vaikka kartalla vaihtoehdoiset reitit ovat lähes yhtenevät?

Missä on Lapin ELY-keskuksen päätös ja lausunto viranomaislausunnot siitä, että Tunturipalon tuulivoimala-alue on liitetty tähän YVA-menettelyyn?

Vaadimme Natura-arviointia koskien hankkeiden vaikutuksia Raateavaan luonnonsuojelualueen (SL 4281).

Seudullisia ympäristövaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon myös Sallan mahdollisten hankkeiden yhteisvaikutus etenkin Tunturipalon ja Kangaslamminvaaran hankkeiden kanssa. Myös yhteisvaikutukset kaikkien hankkeiden osalta koko Kemijärveä, Itä-Lappia ja Lappia koskien on otettava huomioon.

Pyydämme, että meille lähetetään jatkossa kaikki asiaa koskeva materiaali, päätökset ym. sähköpostiosoitteella:

rosa.venalainen@helsinki.fi